

STADIA

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

Vanhemmuuden roolikartan osa-alueiden toteutuminen päiväkoti Kotikalliossa

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
2.11.2007

Minna Tuominen
Heli Vuorikivi
Siiri Wallenius

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma		Sosionomi AMK	
Tekijä/Tekijät			
Minna Tuominen, Heli Vuorikivi ja Siiri Wallenius			
Työn nimi			
Vanhemmuuden roolikartan osa-alueiden toteutuminen päiväkotiki Kotikalliossa			
Työn laji	Aika	Sivumäärä	
Opinnäytetyö	Syyskuu 2007	61 + 3 liitettä	
TIIVISTELMÄ			
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää toteutuvatko vanhemmuuden roolikartan osa-alueet päiväkotiki Kotikallion toiminnassa vanhempien näkemyksen mukaan. Vanhemmuuden roolikartassa roolit on jaettu viiteen eri osa-alueeseen: elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja, rajojen asettaja, huoltaja ja rakkauden antaja. Teoreettisen taustan opinnäytetyölle luovat vanhemmuuden roolikartta, päivähoitoa koskeva lainsäädäntö sekä varhaiskasvatukseen liittyvät aikaisemmat tutkimukset.</p> <p>Opinnäytetyö on luonteeltaan kvantitatiivinen. Kohderyhmän muodostivat päiväkotiki Kotikallion lasten vanhemmat. Jaoin yhteensä 91 lomaketta, yhden jokaiselle lapselle, ja sain takaisin 58. Vastusprosentti oli 64 %. Tutkimusaineisto kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella. Lomake muodostui 23 väitteestä, jotka oli muodostettu vanhemmuuden roolikartan pohjalta. Jokaisesta vanhemmuuden roolikartan viidestä osa-alueesta oli esitetty 4-5 väitettä. Vastausvaihtoehtona käytettiin 5-portaista Likertin asteikkoa. Lisäksi lomakkeessa oli tilaa avoimille kommentteille. Aineisto käsiteltiin SPSS 15.0 for Windows -ohjelmalla.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan vanhemmuuden roolikartan osa-alueet toteutuvat päiväkotiki Kotikalliossa vanhempien näkemyksen mukaan. Tämä ilmenee siitä, että jokaisen osa-alueen vastausten yhteenlaskettu keskiarvo on suurempi kuin neljä. Avoimista kommentteista käy ilmi vanhempien tyytyväisyys päiväkodin toimintaan. Moni vanhempi kuitenkin kokee, ettei tiedä tarpeeksi päiväkodin arjesta voidakseen vastata väittämiin totuudenmukaisesti.</p> <p>Saamamme tulokset roolikartan osa-alueiden toteutumisesta päiväkotiki Kotikalliossa ovat erittäin positiivisia. Jatkotutkimusehdotuksena on, että sama kysely suoritetaan jossakin muussa Helsingin kaupungin päiväkodissa. Näin saadaan selville ovatko vanhemmat yleisesti tyytyväisiä päivähoiton tasoon vai onko päiväkotiki Kotikallio onnistunut työssään erityisen hyvin.</p>			
Avainsanat			
vanhemmuuden roolikartta, varhaiskasvatus, päiväkotiki Kotikallio			

Degree Programme in Social Services		Degree Bachelor of Social Services	
Author/Authors Minna Tuominen, Heli Vuorikivi and Siiri Wallenius			
Title Does the Day Care Unit Kotikallio Meet the Categories of the Rolematrix in Parenthood?			
Type of Work Final project	Date Autumn 2007	Pages 61 + 3 appendices	
<p>ABSTRACT</p> <p>The objective of this study was to find out if the parenting roles were fulfilled in children's day care unit Kotikallio according to the views of the parents involved in the study. In the Rolematrix in Parenthood the roles are divided to five categories: culture, human relationships, yes/no, care and love. The theoretical background was based on the Rolematrix in Parenthood, the legislation of the day care system and previous research concerning early childhood education.</p> <p>The final project was a quantitative study. The target group consisted of the parents of the day care unit Kotikallio. All together 91 questionnaires were distributed to the parents i.e. one for each child. Since 58 questionnaires were returned completed, the response percentage was 64 %. The material was compiled by means of structured questionnaires. The questionnaire contained 23 statements, which were constructed on the basis of the Rolematrix in Parenthood. There were 4 to 5 statements per each category of the rolematrix. The Likert scales model was applied to multiple choice replies. Furthermore, additional space was given to open comments. The data was treated by the SPSS 15.0 for Windows - statistics program.</p> <p>The results of the study showed that all categories of the Rolematrix in Parenthood manifested themselves in children's day care in the Kotikallio unit. This was clearly indicated by the fact that in every category the combined total average of the answers was higher than four. The open comments showed that the parents were satisfied with the way the day care unit Kotikallio functioned. However, many of the parents felt that they were not sufficiently acquainted with the daily routines of Kotikallio to be able to give truthful replies to the questions.</p> <p>In regard to the day care unit Kotikallio the results of the study are very positive. We suggest that the same study should be conducted in some other day care units in Helsinki. This should be done to find out if day care in general is up to the standards required by the parents or if Kotikallio has been exceptionally successful in meeting these requirements.</p>			
Keywords rolematrix in parenthood, early childhood education, day care unit Kotikallio			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 VARHAISLAPSUUDEN KASVUYMPÄRISTÖT	3
2.1 Vanhemmuus nykyaikana	4
2.2 Päiväkoti lapsen kasvuympäristönä	5
2.2.1 Päiväkoti Kotikallio	6
2.2.2 Päivähoitoa koskeva lainsäädäntö	7
2.2.3 Päivähoidon tilanne nykypäivänä	8
2.3 Varhaiskasvatukseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia	9
3 KASVATUSYHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA	11
3.1 Varhaiskasvatuksen periaatteet	12
3.2 Varhaiskasvatuksen kasvatuspäämäärät	13
3.3 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen	14
3.4 Ammattikasvattajan rooli varhaiskasvatuksessa	15
3.5 Kasvatuskumppanuus osana lapsen kasvatusta	15
4 VANHEMMUUDEN ROOLIKARTTA	17
4.1 Roolikartan synty	17
4.2 Roolikartan sisältö	18
4.2.1 Elämän opettaja	19
4.2.2 Ihmissuhdeosaaja	20
4.2.3 Rajojen asettaja	21
4.2.4 Huoltaja	21
4.2.5 Rakkauden antaja	22
5 TUTKIMUSASETELMA JA SEN TOTEUTUS	23
5.1 Tutkimustehtävä	23
5.2 Tutkimusaineiston hankinta	24
5.3 Tiedonkeräysmenetelmä	26
5.4 Kyselylomake	27
5.4.1 Kyselylomakkeen osa-alueet	28
5.4.2 Likertin asteikko	30
5.5 Aineiston analyysi	30
6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	31

	2
7 TULOKSET	33
7.1 Taustatietoja	34
7.2 Elämän opettaja	35
7.3 Ihmissuhdeosaaja	38
7.4 Rajojen asettaja	41
7.5 Huoltaja	43
7.6 Rakkauden antaja	46
7.7 Lapsen sukupuolen vaikutus vastauksiin	49
7.8 Lapsen iän vaikutus vastauksiin	51
8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	52
9 POHDINTA	54
LÄHTEET	59
LIITTEET 1-3	

1 JOHDANTO

Nykyään vanhemmuudesta, kasvatuksesta ja perheestä puhutaan paljon. Medialla on keskeinen rooli ylläpitää tietynlaista kuvaa perheasioista yhteiskunnassamme. Tämän päivän perhe-elämää kuvaa elämänrytmin nopeutuminen, työelämän vaativuus, ja näiden vaikutus perheisiin. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen, aiempaa kiireisempi elämänrytmi sekä vanhempien kiristynyt työtahti heijastuvat myös päivähoitoon. Lapset viettävät yhä enemmän aikaa kodin ulkopuolisessa hoidossa.

Tärkeänä puheenaiheena esille on noussut vanhemmuuden rooli ja sen tukeminen päiväkodin toiminnassa. Vaikka päävastuu lapsen kasvatuksesta säilyykin edelleen kodilla, myös päiväkodin roolia lapsen kasvattajana pidetään merkittävänä. Toimiva yhteistyö näiden kahden tahon välillä on edellytyksenä lapsen tasapainoisen kehityksen kannalta.

Vanhempien tehtävänä on luoda lapselle suotuisat kasvuolosuhteet. Tämä opinnäytetyö valottaa yhtä varhaislapsuuden kasvuympäristöä, ja käsittelee päiväkodissa tapahtuvaa kasvatustyötä vanhempien näkemyksen mukaan. Opinnäytetyössämme selvitämme päiväkotia Kotikallion lasten vanhempien näkemyksiä vanhemmuuden roolikartan osa-alueiden toteutumisesta kyseisen päiväkodin toiminnassa. Sosiaalivirasto on myöntänyt meille päiväkotiin tutkimusluvan (liite 1) 1.3.2007 – 31.12.2007 väliselle ajalle.

Opinnäytetyömme on muodoltaan kvantitatiivinen. Aineisto on kerätty päiväkotiin jaetuilla kyselylomakkeilla, jonka olemme muotoilleet Halikon ja Kaarinan lastenkotien henkilökunnan ideoiman vanhemmuuden roolikartan pohjalta. Roolikartta käsittelee eri-ikäisten ja eri kehitysvaiheissa olevien lasten vanhemmuuden rooleja. Kyselylomakkeemme kysymykset on rakennettu hyödyntäen roolikartassa esitettyjä vanhemmuuden keskeisiä osa-alueita ja niihin liittyviä tärkeimpiä tehtäviä.

Vanhemmuutta voidaan tukea monen eri tahon kautta, mutta keskitymme opinnäytetyössämme päiväkodissa tapahtuvaan vanhemmuuden roolien tukemiseen. Päiväkotikäisillä lapsilla tarkoitamme 6-vuotiaita ja sitä nuorempia lapsia, sekä yhteiskunnallisella kasvatuksella lapsen kasvatusta päiväkodissa. Lukemisen helpottamiseksi käytämme nimitystä vanhempi kaikista niistä tutkimukseen osallistuneista aikuisista, jotka

ovat perheessään vanhemman asemassa, riippumatta heidän biologisesta suhteestaan haastattelussa käsiteltävään lapseen.

Opinnäytetyömme on työelämään liittyvä vanhemmuuden roolien tukemista koskeva selvitys. Pidämme tärkeänä asiana, että tutkimustehtävämme nousee työelämästä. Päätös tutkia päiväkodissa tapahtuvaa kasvatustyötä nimenomaan vanhempien näkökulmasta nousi esille keskusteluissa työelämän edustajien ja päiväkodin johtajan kanssa. Päiväkodin johtaja Marja-Liisa Laukkanen on työssään viime vuosina havainnut vanhempien odottavan päiväkodin ottavan entistä enemmän vastuuta lastensa kasvatuksesta.

Veera Reunan perhebarometri Vanhemmuutta toteuttamassa (1999) tukee edellä esitettyä näkökulmaa. Barometrin keskeisiä teemoja ovat vanhemmuuden toteuttamiseen ja kasvatukseen liittyvät asiat. Tuloksista käy ilmi päiväkotien henkilökunnan olevan sitä mieltä, että vanhemmat eivät kanna tarpeeksi vastuuta lastensa kasvatuksesta. Henkilökunta on kuitenkin vanhempien kanssa yhtä mieltä siitä, että päiväkodeilla on hoitamisen lisäksi myös kasvatustehtävä.

Teema koetaan tärkeäksi sekä ammattihenkilöstön että lasten vanhempien keskuudessa. Meille esitettiin päiväkotitoiminnan toimesta toivomus tutkia aihepiiriä opinnäytetyön muodossa. Ammattikorkeakoulun tarjoama opetus on työelämäsidonnaista. Näin ollen pidimme mielekkäänä työstää opinnäyteyö, joka tuottaa työelämään ajankohtaista tietoa sekä tarjoaa mahdollisuuden kehittää päiväkotihoidon varhaiskasvatuksen palvelumuotona.

2 VARHAISLAPSUUDEN KASVUYMPÄRISTÖT

Kasvatusvastuun jakautuminen vanhempien ja erilaisten yhteiskunnallisten kasvattajien kanssa on yhä tavallisempaa. Viime vuosikymmenten kehityssuuntaus läntisessä Euroopassa on merkinnyt sitä, että perinteisesti vanhemmuuteen ja kotikasvatukseen liitettyjä toimintoja toteutetaan aiempaa vähemmän perheessä, ja yhä enemmän yhteiskunnallisissa hoito- ja kasvatusinstituutioissa. Kehityssuuntaus Suomessa on ollut muun läntisen Euroopan kaltainen. Vuonna 1999 puolet alle kouluikäisistä lapsista kuului päivähoiton piiriin, kun vastaava osuus vuonna 1985 oli runsas kolmasosa. (Alasuutari 2003: 13.)

Lapsuus ei ole enää ainoastaan perhelapsuutta eivätkä perhe ja vanhemmat muodosta nykyisten ainoaa elämisen ympäristöä. Peruslähtökohtana asiantuntijoiden mukaan kuitenkin on, että lapsen psyykinen kehitys ja hyvinvointi ovat ensisijaisesti sidoksissa vanhempien toimintaan ja perheeseen. (Alasuutari 2003: 16, 24.)

Kodilla ja vanhemmilla on ensisijainen oikeus ja vastuu huolehtia lapsensa kasvatuksesta. Päiväkodin tehtävänä on tukea tätä kotien kasvatustehtävää ja luoda edellytyksiä vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle. Päiväkodin ja vanhempien välistä yhteistyötä kutsutaan kasvatukselliseksi kumppanuudeksi. (Keskinen – Virjonen 2004: 80–81.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa koti ja päivähoito muodostavat tavallisesti lapsen merkittävimmät varhaislapsuuden kasvu ympäristöt. Lapsen kokonaisvaltaisen kasvun kannalta on tärkeää, että perheen ja päivähoiton kasvu ympäristöt täydentävät toisiaan. Yhteistyön tavoitteena on mahdollisimman ehyt ja lapsen kehitystä edistävä kokonaisuus.

Opinnäytetyömme käsittelee vanhemmuuden rooleja ja niiden toteutumista päiväkodin toiminnassa. Opinnäytetyöhömmme osallistuvat vastaajat ovat kaikki perheessään vanhemman asemassa toteuttaen omassa arjessaan vanhemmuuden tärkeitä tehtäviä. Seuraavassa käsittelemme lyhyesti vanhemmuutta ja sen mukanaan tuomia nykypäivän haasteita. Lisäksi pohdimme päiväkodin merkitystä lapsen kasvu ympäristönä sekä esittelemme yhteistyö päiväkotimme Kotikallion, jonka lasten vanhemmat muodostavat työmme kyselyn kohderyhmän. Käymme myös läpi päivähoitoa koskevaa lainsäädäntöä sekä kuvailemme tilastotietojen valossa päivähoiton tämänhetkistä tilannetta. Lopuksi kerromme kahdesta varhaiskasvatukseen liittyvästä aiemmasta tutkimuksesta.

2.1 Vanhemmuus nykyaikana

Vanhemmuus on elämän pituinen rooli. Lapsen kehittyminen ja monenlaiset vaiheet lapsen elämässä opettavat äitiä ja isää vanhemmuuden tiellä. Vanhemmuuden sisältö on aina ainutlaatuinen, riippuen lapsen suhteista vanhempiinsa ja kasvuympäristöönsä. Jokainen vanhempi saa eväitä vanhemmuuteen omilta vanhemmiltaan, lapsuuden perheestään ja kasvuympäristöstään. Vanhemmuuden tärkeitä tehtäviä toteuttavat kodin ohella myös muut lapsen kasvatuksessa mukana olevat merkittävät ihmiset ja tahot. Vastuullinen vanhemmuus on lapsen kehitykselle välttämätöntä. Yhteiskunnallisesti vanhemmuudella on oma erityinen asemansa ja tärkein elämän jatkuvuuteen liittyvä tehtävä. (Holma – Rousu 2001: 3.)

Vanhemmuus ei ole aina yksinkertaista ja helppoa. Tämänhetkistä yhteiskunnallista aikaa kuvastaa monenlainen ja nopea muutos, joka heijastuu myös vanhemmuuteen ja kodin kasvatuksellisiin tehtäviin. (Holma – Rousu 2001: 3.) Julkisuudessa on käyty paljon keskustelua syistä levottomien ja pahoinvoivien lasten määrän lisääntymiseen. Esille on nostettu muun muassa työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeus, työelämän kiristyneet vaatimukset sekä siitä seuraava vanhempien ja lasten yhteisen ajan puute.

Aikuisen auktoriteetin pelätään murtuneen ja kotien menettäneen kasvatusotteensa. Kasvun tueksi lapsi tarvitsee kehityspsykologian mukaan aikuisia, joihin lapsi voi turvallisesti kiinnittyä, ja jotka vastaavat hänen tarpeisiinsa. Vanhemmuuden on todettu muuttuneen, ja muutoksen myötä vanhempien ja lasten roolien hämärtyneen. Päiväkoti ja jopa media nähdään merkityksellisinä tahoina lasten kasvatuksessa. (Keskinen – Virjonen 2004: 75–76.) Tällöin on yhä tärkeämpää selvittää, miten kasvatusvastuuta jaetaan päiväkodin ja vanhempien välillä, sekä miten päiväkodin arjessa toteutuu vanhemmuuden ja sen keskeisten roolien tukeminen.

Vaikka vanhemmuuden tukemisesta puhutaan nykyään paljon, varsinaisia vanhemmuuden tukemiseen tähtääviä interventiomenetelmiä on olemassa vähän eikä niiden toivuudesta ole saatavilla tutkittua tietoa (Keskinen – Virjonen 2004: 77). Myöhemmin tulemme kertomaan enemmän Niina Seppälän suorittamasta tutkimuksesta Yhteispeleillä lapsen parhaaksi. Tutkimuksen mukaan suurin osa vanhemmista kokee tarvitsevansa

ajoittain tukea lasten kasvatuksessa. Tutkimustulosten valossa enemmistö vanhemmista koki saaneensa tukea silloin, kun sitä oli tarvinnut. (Seppälä 2000: 40.)

2.2 Päiväkoti lapsen kasvuympäristönä

Lasten päivähoidon lähtökohtana on tarjota perheille lapsen kasvua ja kehitystä tukeva hoitoympäristö. Päiväkodeista on muodostunut yksi nykypäivän lapsuuden merkittäviä kasvuympäristöistä. Suomalaisen lastentarhatoiminnan juuret ulottuvat aina vuoteen 1888, jolloin Hanna Rothman perusti ensimmäisen kansanlastentarhan Helsinkiin. Tämän lähtökohdan pohjalta päiväkotitoiminta on kehittynyt nykyiseen muotoonsa. (Kari-la – Nummenmaa 2001: 7–13.)

Lapsen siirtyessä kodin ulkopuoliseen hoitoon jokainen vanhempi tahollaan muodostaa käsityksensä päivähoitopaikasta, ja joutuu pohtimaan kasvatusvastuun jakautumista kodin ja päiväkodin välillä. Lapsen vanhemmille on tärkeää, että päivähoito kasvuym-päristönä pystyy täyttämään niitä odotuksia, joita vanhemmat ovat hoitopaikalle asetta-neet. Vanhempien käsitys ja mielipiteet päivähoidon toimivuudesta, ja siellä tehtävästä työstä heijastuvat myös lapseen. Kodin myönteinen suhtautuminen päivähoitopaikkaa kohtaan vaikuttaa lapsen tapaan muodostaa käsityksenä uudesta ympäristöstään.

Hujala-Huttusen ja Nivalan (1996: 19) mukaan vanhempien aktiivisuus päivähoitoa, sen kasvatusta ja kehittämistä kohtaan on lisääntynyt jatkuvasti. Viime vuosien ajan van-hempien erityinen mielenkiinto päivähoitokasvatuksessa on kohdistunut perushoitoon ja perushoitotilanteiden sujumiseen lasten erilaisuutta kunnioittaen. Lapsikeskeinen lähes-tymistapa ja kodinomaisuuden lisääminen ovat olleet vanhempien päällimmäisiä toivei-ta. Päivähoidon ja kodin yhteistyön merkitystä ei nykyään voi enää kiistää. Viime vuo-sisadan tärkeimpiä tutkimustuloksia varhaiskasvatuksessa on, että yhteistyö ja vanhem-pien mukaan saaminen myös kodin ulkopuoliseen kasvatukseen on ehtona laadukkaalle päivähoitokasvatukselle, ja sitä kautta lapsen myönteisen kasvun ja kehittymisen tuke-miselle (Hujala-Huttunen – Nivala 1996: 35).

Vanhemmilla on ainakin kahdesta eri syystä oikeus kertoa näkemyksensä oman lapsen-sa päivähoitokasvatukseen. Päivähoitolain ja kasvatusteorioiden mukaan vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsensa kehityksestä ja kasvatuksesta. (Hujala-Huttunen – Niva-

la 1996: 19.) Päivähoitolakiin on kirjattu myös perheiden ja päivähoidon välinen kasvatuskumppanuus, jonka mukaan päivähoidon yhtenä tärkeänä tehtävänä on perheiden kotikasvatuksen tukeminen (Karila – Nummenmaa 2001: 14–15).

Valitettavan usein yhteistyö perheen ja päivähoidon välillä jää melko muodolliselle tasolle eikä yhteistyö konkretisoidu hoidon ja kasvatuksen suunnitteluun. Päiväkotihenkilökunnan toiveena on saada vanhemmilta enemmän tietoa lapsesta ja tämän kotikasvatuksesta. (Hujala-Huttunen – Nivala 1996: 19–20.)

Alasuutarin vuonna 2003 tekemästä haastattelututkimuksesta käy ilmi, että alle kouluikäisten lasten vanhemmat arvostavat päiväkotikasvatuksessa lapsen sosiaalisuuden kehittymistä. Tällä tarkoitetaan erityisesti ryhmätaitojen kehittymistä sekä sääntöjen oppimista ja niiden noudattamista. Vanhemmat uskovat päiväkodin olevan se paikka, jossa lapsi oppii kanssakäymistä muiden lasten kanssa. Muihin päivähoitomuotoihin verrattuna vanhemmat uskovat päiväkodin myös tarjoavan lapsen kehitykselle tärkeitä virikkeitä ja antavan mahdollisuuden lapsen yksilöllisyyden toteutumiseen. Vanhempien puheessa päiväkotitoiminta tulkitaan luonnollisena ja tärkeänä osana alle kouluikäisen lapsen kasvatusta. Enää vanhemman työssäkäynti ei määrity ensisijaiseksi perusteeksi lapsen päivähoidolle. (Alasuutari 2003: 70, 87.)

2.2.1 Päiväkoti Kotikallio

Päiväkoti Kotikallio sijaitsee Helsingin Vallilassa ja se on ensimmäinen suomenkielinen lastentarha Helsingissä. Vuonna 2004 päiväkotivietti 100-vuotisjuhliaan. Kotikallio on suuri päiväkotivietti, jossa työskentelee yhteensä 27 vakituista työntekijää, ja tilaa on noin 100 lapselle. Kyselyntekohetkellä päiväkodissa lapsia oli hoidossa yhteensä 91. Henkilökunnan muodostavat päiväkodin johtaja, lastentarhanopettajat, lastenhoitajat, päiväkotiapulaiset sekä keittiöhenkilökunta. Yli satavuotisesta historiastaan huolimatta päiväkodin toiminta-ajatus on pysynyt vuosien saatossa samana. Tehtävänä on yhteiskunnan myötävaikutuksella tukea koteja sekä yhteistyössä vanhempien kanssa edistää lapsen terveyttä, kasvua ja oppimaan oppimista. (Sosiaalivirasto, päiväkotivietti Kotikallio 2007.)

Päiväkodin ryhmäjako muodostuu kuudesta lapsiryhmästä. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmiä on kaksi, Simpukat ja Kotilot. Simpukoiden ryhmässä on tilaa 12 lapselle ja sen ohjauksesta vastaa kolme lastenhoitajaa. Kotiloiden ryhmä on mitoitettu kahdeksalle

lapselle ja siellä työskentelee kaksi lastenhoitajaa. Kotiloiden lapset ja aikuiset tekevät tiivistä yhteistyötä Simpukoiden ja Taskurapujen kanssa. Taskurapujen ryhmässä on 2-5-vuotiaita lapsia ja se on mitoitettu 21 lapselle. Hoito- ja kasvatustyötä tekeviä aikuisia ryhmässä on kolme. Meritähtien ryhmässä lapset ovat iältään 3-5-vuotiaita ja ryhmässä on niin ikään tilaa 21 lapselle. Ryhmästä vastaa lastentarhanopettajan lisäksi kaksi lastenhoitajaa. Merivuokkojen 4-5-vuotiaat lapset sekä Merihevesten 5-6-vuotiaat tekevät tiivistä yhteistyötä yhteisissä tiloissa. Aamupäivätoiminnan aikana yhteistyöryhmiä muodostetaan 4-5-vuotiaiden Meduusojen, sekä esiopetusikäisten lasten ryhmä. Ryhmissä työskentelee yhteensä kolme lastentarhanopettajaa sekä kaksi hoitajaa. (Sosiaalivirasto, päiväkotikotikallio 2007.)

Päiväkotikotikallio korostaa vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä kasvatuskumppanuutta. Kotikallion toiminta-ajatus on tukea lapsen yksilöllistä kehitystä myönteisessä ja turvallisessa kasvuympäristössä avoimessa yhteistyössä vanhempien kanssa. (Sosiaalivirasto, päiväkotikotikallio 2007.) Edellä mainittu toiminta-ajatus vastaa hyvin kasvatuskumppanuuden periaatteita, joita käsittelemme työssämme myöhemmässä vaiheessa.

Päiväkodissa on paljon maahanmuuttajalapsia, jotka tarvitsevat erityishuomiota. Kotikalliossa annetaan ”suomi toisena kielenä (S2)” -opetusta sitä tarvitseville lapsille pienryhmissä ja kerhoissa. Toiminta pohjautuu muun muassa leikkeihin, lauluihin, pieniin tehtäviin sekä liikunnan avulla toteutettuihin harjoitteisiin. Lasten kielitaitoa kartoitetaan sekä sen kehittymistä seurataan päivähoitossa käytettävien kielitaitoa mittaavien testien sekä havainnoinnin avulla. (Sosiaalivirasto, päiväkotikotikallio 2007.)

2.2.2 Päivähoitoa koskeva lainsäädäntö

Päiväkodit ovat osa julkista hyvinvointijärjestelmää. Päiväkotien kaltaisissa julkisissa organisaatioissa toteutettavaa toimintaa säädellään yhteiskunnassa lakien, normien ja voimavarojen suuntaamisen avulla. Päivähoitoa koskevassa lainsäädännössä päivähoiton tehtävä nähdään sekä sosiaalisena että kasvatuksellisena toimintana. (Karila – Nummenmaa 2001: 11.)

Nykyisen päiväkotitoiminnan keskeistä perustaa ja tavoitteita säätelee laki lasten päivähoitosta 1973/36 (Karila – Nummenmaa 2001: 14). Sitä voidaan pitää eräänä lähihisto-

riamme mittavimmista varhaiskasvatuksen hankkeista, jonka myötä käynnistyi uusi vaihe suomalaisessa päivähoitopolitiikassa ja päivähoitojärjestelyissä. Tasa-arvoajattelu ja naisten vaatimus oikeudesta työelämään oli vahvasti vaikuttamassa päivähoitolain syntyyn. (Alasuutari 2003: 24, 68.) Laki määrittelee myös osaltaan sitä, millaista työtä päiväkodissa odotetaan tehtävän. Lakia on muutettu voimassaolonsa aikana joitakin kertoja aina ajan henkeä paremmin vastaavaksi. (Karila – Nummenmaa 2001: 14.) Edelleen voimassa olevan, vuonna 1983 lisätyn tavoitepykälän myötä, päivähoiton tulee tarjota lapselle jatkuvia, lämpimiä ja turvallisia ihmissuhteita sekä tukea hänen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystään (Alasuutari 2003: 24).

Yksi merkittävistä muutoksista on vuonna 1996 alusta lukien voimaan tullut päivähoitolain muutos, joka oikeuttaa kaikki lapset saamaan vanhempainrahakauden päätyttyä päivähoitopaikan joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on tuonut merkittäviä muutoksia päivähoiton tehtävään. Aikaisemmin päivähoitopaikan saaminen perustui tarveharkintaan, jolloin etusija oli sosiaalisista ja kasvatuksellisista syistä päivähoitoa tarvitsevilla lapsilla. Subjektiivisella oikeudella haluttiin nostaa esille lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä vanhempien oikeus päättää itse, milloin tätä oikeutta käytetään. (Karila – Nummenmaa 2001: 14).

Nykyään päivähoitopaikkaa on lain mukaan anottava neljä kuukautta ennen lapsen hoidontarpeen alkua. Kunta on kuitenkin veloitettu järjestämään hoitopaikka jo kahden viikon kuluessa anomisesta, kun tarpeen perustana on työ tai opiskelu. Päivähoito on joka perheen oikeus, josta on tullut suomalaisen yhteiskunnan kehittymisen myötä yksi merkittävä hyvinvointivaltion kansalaisilleen tarjoama palvelumuoto. Päivähoitolain turvaama oikeus on edistyksellistä maailmanlaajuisenkin mittapuun mukaan. (Hujala-Huttunen – Nivala 1996: 8-10.)

2.2.3 Päivähoidon tilanne nykypäivänä

Suomessa alle kolmivuotiaat lapset hoidetaan pääasiassa kotona, 3-6-vuotiaiden lasten enemmistön sijoituessa päivähoiton piiriin. Vuoden 2005 lopussa alle 3-vuotiaista lapsista hieman yli 20 %, ja 3-6-vuotiaista lähes 65 %, oli kunnan järjestämässä päivähoitossa. Kunnalliseksi päivähoitoksi lasketaan kunnan oman päivähoiton lisäksi myös kuntien yksityisiltä palveluntuottajilta ostopalveluna ostama päivähoito.

Kunnallisessa päivähoitossa olleiden lasten määrä on laskenut noin 33 000:lla vuosien 1997–2005 välillä. Osa vähennyksestä johtuu alle kouluikäisten lasten pienemmästä määrästä, mutta sen lisäksi vuonna 1997 voimaan tullut pienten lasten hoidon tuen uudistus on lisännyt niin sanottua yksityistä lasten päivähoitoa. Yksityisellä päivähoitolla tarkoitetaan täysin yksityisesti toimivaa päiväkotia tai muuta yksityistä päivähoitomuotoa. (Stakes: Varhaiskasvatuksen tilastoja 2007.) Huolimatta siitä, että tilastojen valossa päivähoitossa olevien lasten määrä on laskenut viime vuosien aikana, niin päivähoitolla on keskeinen merkitys lapsiperheiden arjessa. Ne lapset, jotka tarvitsevat päivähoitoa viettävät yhä useammin pidempiä päiviä hoitopaikassaan.

Uudistuksen jälkeen Kansaneläkelaitos (KELA) on maksanut yksityisen hoidon tukea, jos vanhemmat eivät käytä oikeuttaan saada kunnan järjestämää päiväkotia tai perhepäivähoitopaikka, vaan perheen alle kouluikäistä lasta hoitaa yksityinen päivähoiton tuottaja. Vuoden 2005 lopussa yksityisessä päivähoitossa oli noin 15 400 lasta. Kaiken kaikkiaan päivähoiton piirissä olleiden lasten osuus alle kouluikäisistä on laskenut vain vähän, kun osa kunnallisesta päivähoitosta on korvautunut yksityisellä. Kunnallisen päivähoiton lukuja 2000-luvulla on pienentänyt osaltaan se, että valtaosa 6-vuotiaista on nykyään ainakin osan päivää esiopetuksen eikä päivähoiton piirissä. (Stakes: Varhaiskasvatuksen tilastoja 2007.)

Vuonna 2005 maassamme oli yli 400 000 päivähoitopaikkaa. Lapsia päivähoitossa oli tuolloin 50,3 % alle 7-vuotiaista. Kunnallisia päivähoitopaikkoja oli tuolloin 186 058, joista 121 826 oli kunnallisia päiväkotipaikkoja, 54 979 kunnallisia perhepäivähoitopaikkoja ja 9 253 yksityisiä ostopalvelupäiväkotipaikkoja. Kunnallisessa päivähoitossa oli yhteensä 46,5 % alle 7-vuotiaista lapsista. Heistä 3,8 % oli yksityisessä päivähoitossa. Yksityisiä päivähoitopaikkoja oli vuonna 2005 yhteensä 15 368. Näistä päivähoitopaikoista 8 197 järjestettiin täysin yksityisten päiväkotien toimesta ja 7 171 muun yksityisen päivähoiton piirissä, kuten esimerkiksi yksityisen perhepäivähoiton avulla. (Stakes: Varhaiskasvatuksen tilastoja 2007.)

2.3 Varhaiskasvatukseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia

Tutustuimme opinnäytetyömme pohjaksi erilaisiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät vanhemmuutta ja päiväkotien arjessa tehtävää työtä. Yksi aihepiirin keskeisiä tutkijoita

Suomessa on Väestöliitto. Seuraavassa tarkastelemme lyhyesti kahta suomalaistutkimusta liittyen vanhemmuuteen ja kasvatusvastuuseen. Olemme tarkastelleet tutkimuksista opinnäytetyömme kannalta olennaisia seikkoja. Haluamme kuitenkin painottaa, että emme suorita erityistä vertailevaa tutkimusta aikaisempiin tutkimuksiin.

Veera Reunan perhebarometrissä (1999) tarkastellaan monen lapsiperheen arkeen keskeisesti liittyviä asioita. Tutkimuksessa selvitetään muun muassa päiväkotikäisten lasten vanhempien ja päiväkotien henkilökunnan näkemyksiä vanhemmuuden reunaehdoista, yhteiskunnan vastuuta lapsiperheistä sekä kasvatusvastuun jakautumista kodin ja päiväkodin välillä. Aineisto koottiin viiden eri puolella Suomea sijaitsevan suuren kaupungin alueelta valituista kunnallisista päiväkodeista. (Reuna 1999: 7–9.)

Tutkimuksen mukaan sekä vanhemmat että päiväkotien henkilökunta ovat sitä mieltä, että perheen osuutta lasten hoitamisessa olisi lisättävä. Päiväkotien henkilökunta on selvästi vanhempia voimakkaammin perheen vastuun lisäämisen kannalla, ja painottaa huomattavasti vanhempia enemmän yhteiskunnan osallistuvan lasten hoitamiseen nykyään jo liikaakin. Tarkasteltaessa päivähoitoikäisten lasten vanhempien ja päiväkotien henkilökunnan näkemyksiä päiväkodin kasvatusvastuusta, kyselyyn vastanneista enemmistö molemmista ryhmistä on päiväkodin kasvatusvastuun lisäämistä vastaan. Valtaosa vastanneista vanhemmista on kuitenkin sitä mieltä, että päiväkodilla on hoitamisen lisäksi myös kasvatustehtävä. Päiväkotien henkilökunnan mielipide on, etteivät vanhemmat kannata tarpeeksi vastuuta lapsensa kasvatuksesta. (Reuna 1999: 41–42, 68.)

Tutkimuksen mukaan niin vanhemmilla kuin päiväkotien henkilökunnalla on yhtenäiset näkemykset tärkeimmistä lasten kasvatukseen liittyvistä asioista. Molemmat ryhmät nostavat esille tärkeinä kasvatuksellisia asioina selkeiden rajojen asettamisen, toisten huomioonottamisen ja hyvien käytöstapojen opettamisen. Päiväkotien henkilökunta nostaa vastauksissaan vielä vanhempia voimakkaammin esille rajojen asettamisen tärkeyden. (Reuna 1999: 49–50.)

Niina Seppälän tutkimuksessa Yhteispelillä lapsen parhaaksi tarkastellaan vanhempien ja ammattikasvattajien näkemyksiä lasten kasvatuksesta, ja pohditaan erityisesti kasvatusvastuuseen ja sen jakautumiseen liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksen lähtökohdaksi Seppälä nostaa julkisessakin keskustelussa esillä olleen puheenaiheen kasvatusvastuun

siirtymisestä yhä enenevässä määrin vanhemmilta yhteiskunnalle, pääosin päiväkodin ja koulun vastuulle. (Seppälä 2000: 7–8.)

Perhebarometrin tulosten mukaan vanhempien ja ammattikasvattajien mielipiteet kasvatustavastuun jakautumisesta ovat keskenään ristiriitaisia. Suurin osa vanhemmista on sitä mieltä, että kasvatustavastuu jakautuu sopivasti vanhempien ja ammattikasvattajien välille. Vastaavasti ammattihenkilöstö päiväkodeissa kokee kasvatustavastuun olevan liiaksi heidän harteillaan. Näkemys ero kasvatustavastuun jakautumisesta vanhempien ja ammattikasvattajien välille oli huomattava, ja ehdottomasti pohdinnan arvoinen. (Seppälä 2000: 23–26.)

Seppälän suorittama tutkimus osoittaa, että sosiaalisten ja eettisten taitojen opettaminen on sekä vanhempien että päiväkodin henkilökunnan mielestä perheen vastuulla. Kognitiiviset eli tiedolliset perustiedot ja – taidot mielletään enemmän ammattikasvattajien tehtäväksi. Sekä vanhemmat että ammattikasvattajat pitivät keskinäistä yhteistyötä tärkeänä. Onnistuneen yhteistyön avaimina pidetään avointa vuorovaikutusta, luottamusta sekä yhteisiä pelisääntöjä. (Seppälä 2000: 39.)

3 KASVATUSYHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA

Vanhemmillä on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu yhteiskunnan tarjoamien varhaiskasvatustalveluiden tukiessa lapsen kotikasvatusta. Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, jossa lapsen omaehtoinen leikki on tärkeässä roolissa. Päivähoito eri muotoineen on yleisin yhteiskunnallisen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007.)

Lapsen tasapainoisen kasvun kannalta on tärkeää, että kodin ja päiväkodin roolit lapsen kasvatuksessa täydentävät toinen toisiaan. Lapsen eheän kehityksen turvaamiseksi on merkittävää, että nämä kaksi kasvatustalvelu ympäristöä ovat jatkuvasti vuoropuhelussa keskenään. Tällä yhteistyöllä on keskeinen merkitys siihen, miten lapsi sopeutuu päiväkotiin, millaiseksi paikaksi hän päiväkodin mieltää, ja minkälainen merkitys päiväkodilla on lapselle varhaisvuosien kasvatustalvelu ympäristönä.

Vanhempien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä puhuttaessa nousee usein esille kodin ja päiväkodin kasvatustehtävien epäselvä roolijako. Ristiriitoja saattaa aiheuttaa se, että vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta tarkastelevat kasvatusta omasta näkökulmastaan; vanhemmat kodin näkökulmasta ja henkilöstö ammatillisesta näkökulmasta. Näin muodostuu erilaisia rooleja, joiden taustalla vaikuttaa monia eri tekijöitä, kuten erilainen vastuu lapsen kasvatuksesta sekä erilainen sosiaalinen ympäristö. (Hujala-Huttunen – Nivala 1996: 43–44.)

Valtaosa vanhemmista ajattelee, että kasvatust vastuu kuuluu kodin lisäksi myös ammattikasvattajille. Jokainen vanhempi arvioi lapsensa kasvatusta aina omasta näkökulmastaan, joten erilaisten näkemysten kunnioittaminen on tärkeä osa toimivaa yhteistyötä. Päiväkodin kaltaisessa ympäristössä on kuitenkin oltava tietyt yhteiset pelisäännöt ja kasvatuseriaatteet, joiden mukaan kasvatustehtävää toteutetaan. Tämän tehtävän toteuttaminen vaatii sekä perheiltä että ammattikasvattajilta luottamusta toisiansa kohtaan sekä uskallusta avoimeen ja rehelliseen keskusteluun esille nousevista kasvatuskysymyksistä.

3.1 Varhaiskasvatuksen periaatteet

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pienten lasten keskuudessa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka päämääränä on edistää lapsen tasapainoista kehitystä, kasvua ja oppimista. Varhaiskasvatuspalveluiden piiriin kuuluvat myös ne oppivelvollisuusikäiset lapset, jotka käyttävät varhaiskasvatuspalveluja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11–12.) Varhaiskasvatuksen keskeinen toteuttaja perheen ohella on päivähoitojärjestelmä. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen on perheen ja päivähoiton yhteinen tehtävä. (Hujala – Puroila – Parrila – Haapakoski – Nivala 1998: 3, 8.)

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena ja päämääränä on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsen voidessa hyvin hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset. Hän nauttii olostaan toisten lasten ja kasvattajien yhteisössä sekä kokee toimimisen vapautta ja iloa kiireettömässä ja turvallisessa ilmapiirissä. Lapsi on kiinnostunut ympäristöstään, jossa hän voi suunnata energiansa leikkiin, oppimiseen ja arjen toimiin. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen terveyttä ja toimintakykyä tulee vaalia ja hänen perustarpeistaan huolehtia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 15.)

Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunniteltua toimintaa, jonka yksi tärkeimmistä piirteistä on tavoitteellisuus. Nämä tekijät yhdessä ohjaavat koko varhaiskasvatusta – yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on tärkeä merkitys. Laadukkaan varhaiskasvatuksen takaamiseksi on tärkeää, että varhaiskasvatuksen työntekijöillä on vahva ammatillinen tieto ja osaaminen. Ammattikasvattajien toteuttaman varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kasvatustieteellinen näkemys lapsen kasvusta ja kehityksestä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11.)

Varhaiskasvatuksen keskeisimmät periaatteet ovat johdettavissa suomalaisista perusoikeussäännöksistä. Näitä ovat muun muassa lapsen oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, turvattuun kasvuun ja kehittymiseen, terveelliseen ympäristöön, oikeus saada tarvitsemaansa erityistukea sekä oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen, uskontoon ja katsoomukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 12.)

3.2 Varhaiskasvatuksen kasvatuspäämäärät

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää vaalia lapsuutta, painottaa lapsuuden itseisarvoista luonnetta sekä ohjata lasta ihmisenä kasvamisessa. Kasvatuspäämäärät, jotka sijoittuvat yksittäisten kasvatustavoitteiden yläpuolelle antavat suuntaa koko varhaiskasvatukselle. Ensimmäisen kasvatuspäämäärän tarkoituksena on valvoa lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämistä. Tätä kasvatuspäämäärää toteutettaessa on tärkeää, että jokaisen lapsen yksilöllisyyttä kunnioitetaan. Henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämällä luodaan pohjaa sille, että kukin lapsi voi kehittyä omana ainutlaatuisena persoonanaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 13.)

Varhaiskasvatuksen toisena päämääränä on lapsen itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Tällä tarkoitetaan, että lasta ohjataan ikätasonsa mukaisesti huolehtimaan itsestään ja tekemään elämäänsä koskevia päätöksiä. Varhaiskasvatuspalveluiden piirissä lapsen tulisi oppia myös muut ihmiset huomioon ottavat käytöstavat sekä toimintamallit. Tavoitteena on, että lapsi suhtautuu myönteisesti itseensä ja muihin ihmisiin sekä erilaisiin kulttuureihin ja ympäristöihin. Varhaiskasvatus luo omalta osaltaan edellytyksiä hyvän yhteiskunnan ja yhteisen maailman muodostumiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 13.)

3.3 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatuspalveluista tutuimpia ovat päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito. Niiden tuottajina toimivat kunnat, järjestöt, seurakunnat sekä yksityiset palveluntuottajat. Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä järjestetään myös suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, esiopetusta, jota tarjotaan vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista. Varhaiskasvatus yhdessä esi- ja perusopetuksen kanssa muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisen jatkumon. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11–12.)

Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) perusteet ohjaavat valtakunnallisella tasolla varhaiskasvatuksen sisällöllistä toteuttamista. Tämän suunnitelman perusteella on tarkoituksena edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Vasu ohjaa varhaiskasvatuksen kehittämistä, ja yhdenmukaistamalla varhaiskasvatustoiminnan järjestämisen perusteita, luo edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta, ja vanhempien osallisuutta lasten varhaiskasvatuksen palveluissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 7.)

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa kasvatus, opetus ja hoito nivoutuvat toisiinsa. Nämä varhaiskasvatuksen ulottuvuudet painottuvat eri tavoin lapsen iästä riippuen. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän hän tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa, sillä pienen lapsen kanssa käytävästä vuorovaikutuksesta suurin osa tapahtuu hoitotilanteissa. Hyvä hoito muodostaa perustan kaikelle toiminnalle varhaiskasvatuksessa. Hyvää hoitoa saaneen lapsen perustarpeista on huolehdittu, ja tällöin lapsi voi suunnata mielenkiintonsa ympäristöönsä, toisiin lapsiin ja toimintaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 15–16.)

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, ja tarvittaessa joustavan päivärytmin perusta. Kasvattajan tehtävänä on tuoda lapsen päivän eri vaiheisiin kasvatuksen ja opetuksen ulottuvuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 15–16.) Työtään suunnitellessa kasvattajan tulee huomioida jokaisen lapsen ainutlaatuisuus, kaikki lapset tarvitsevat erityiskohtelua jollakin toiminnan osalla. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeää ottaa lasten mielipiteet mahdollisimman hyvin huomioon. Tämä tapahtuu lasta havainnoimalla ja kuuntelemalla. (Hujala ym. 1998: 66, 71.)

Kulttuurivähemmistöön (kuten eri maista tulleet maahanmuuttajat, romanit, viittomakieliset ja saamelaiset) kuuluvan lapsen tulee saada mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuurinsa ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Kulttuurivähemmistöön kuuluvan lapsen varhaiskasvatus järjestetään tavallisten varhaiskasvatuspalveluiden yhteydessä niin, että lapsi kuuluu tavalliseen lapsiryhmään ja hänen sosiaalisia kontakteja ryhmässä tuetaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 39.)

3.4 Ammattikasvattajan rooli varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu yhteiskunnan määrittelemissä asiakirjoissa oleviin sekä yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin ja arvoihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 16.) Varhaiskasvattajan ammatillisen osaamisen näkyvä osuus on pitkään painottunut luoviin taitoihin, kykyyn viihdyttää lapsia erilaisin lauluin ja leikein. Varhaiskasvatuksen eettisten ja filosofisten perusteiden tulisi kuitenkin ohjata päivähoidossa tapahtuvaa toimintaa, ja erilaisten menetelmien pitäisi toimia vain välineinä sille. (Hujala ym. 1998: 122–123.)

Kasvattajalta edellytetään herkkyyttä, sitoutuneisuutta sekä kykyä reagoida lapsen tarpeisiin ja tunteisiin. Kasvattajat mahdollistavat lasten ja aikuisten yhteisössä sellaisen ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Kasvattajan tehtävänä on suunnitella toimintaa ja rakentaa ympäristö, jossa kasvatus tapahtuu. Ympäristöä rakentaessaan kasvattaja tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. Kasvattajan tulee työskennellä kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti kunnioittaen lapsen, vanhempien sekä toisten kasvattajien kokemuksia ja mielipiteitä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 16–17.)

3.5 Kasvatuskumppanuus osana lapsen kasvatusta

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön keskinäistä ja vastavuoroista vuorovaikutusta. Kasvatusyhteistyön keskeisiä periaatteita ovat dialogisuus, kuuleminen, kunnioitus ja luottamus. Kasvatuskumppanuudella luodaan pohjaa sille, että lapsen elämässä tärkeiden aikuisten, vanhempien ja kasvattajien,

yhteinen, mutta kuitenkin jaettu kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden. (Kaskela – Kekkonen 2006: 5.)

Kasvatuskumppanuudessa päivähoitopaikka ja koti tuodaan lähelle toisiaan. Vanhempien ohella varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat lapsen päivittäiseen hoitoon. (Kaskela – Kekkonen 2006: 20.) Tämän yhteistyön ansiosta yhdistyvät vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset lapsesta. Kasvatuskumppanuuden avulla luodaan parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 31.)

Kasvatuskumppanuudessa vuoropuhelua tulisi käydä vanhempien ja kasvatushenkilöstön kanssa säännöllisesti lapsen jokapäiväisestä elämästä sekä varhaiskasvatuksesta. Kertomalla vanhemmille hoitopäivän tapahtumia, kokemuksia, tunteita ja elämyksiä, kasvattaja tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden eläytyä ja liittyä siihen osaan lapsen elettyä elämää, jossa he eivät itse ole voineet olla läsnä. Lapseen liittyvissä kasvatuskeskusteluissa on tärkeää luoda kasvattajien ja vanhempien välille luottamuksellinen ilmapiiri. Kasvattajan tehtävänä on havainnoida lasta ja kertoa vanhemmalle mahdollisimman aikaisessa vaiheessa lapseen liittyvät huolenaiheet. Luottamuksellisen ilmapiirin vallitessa erityistä huomiota vaativat asiat on helpompi ottaa puheeksi. (Kaskela – Kekkonen 2006: 21, 46.)

Kasvattajien ja vanhempien vuoropuhelu tapahtuu päivittäin vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoitosta. Päivittäisellä vuoropuhelulla luodaan mahdollisuus puhua tavanomaisten asioiden lisäksi myös vaikeammista aiheista. Vanhempien kanssa käytävät kasvatuskeskustelut ovat olennainen osa kasvatuskumppanuutta. Yleisenä käytäntönä on, että vanhempien ja kasvatushenkilöstön kesken käydään ainakin kerran vuodessa seikkaperäisempi keskustelu lapsesta. Jokaiselle lapselle laaditaan vanhempien kanssa yhdessä oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. (Kaskela – Kekkonen 2006: 44–45.) Näin ollen jokaisen lapsen varhaiskasvatus perustuu henkilökohtaiseen, yhdessä vanhempien kanssa laadittuun suunnitelmaan. Yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen varhaiskasvatustoiminnan järjestämisessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 32.)

4 VANHEMMUUDEN ROOLIKARTTA

Vanhemmuuden roolikartta on tärkeä osa opinnäytetyötämme. Seuraavassa luvussa avaamme roolikarttaa käsitteenä tarkemmin sekä kerromme roolikartan viidestä keskeisestä osa-alueesta. Pohdimme vanhemmuuden rooleja päiväkotikäisen lapsen näkökulmasta sekä käsittelemme päiväkodin roolia vanhemmuuden tehtävien toteuttajana. Päivähoidossa toteutettavassa varhaiskasvatuksessa on selkeästi nähtävissä monia vanhemmuuden roolikartan osa-alueita. Roolikarttaa on mahdollista käyttää työvälineenä ammatillista varhaiskasvatusta toteutettaessa, arvioitaessa ja suunniteltaessa. Päiväkoti Kotikalliossa roolikarttaa on käytetty muun muassa vanhempainiltojen yhteydessä ja tukena kasvatuksellisissa keskusteluissa.

4.1 Roolikartan synty

Jacob Levy Morenon teoriaan (1889–1974) pohjautuva vanhemmuuden roolikartta on kehitetty jäsentämään vanhemmuuden sisältöä. Kartassa vanhemmuus esitetään viidessä eri roolissa visuaalisena kokonaisuutena. Roolikartta ei varsinaisesti sisällä uutta tietoa vanhemmuudesta, mutta selkeyttää ja jäsentää vanhemmuuden keskeisiä tehtäviä. (Helminen – Iso-Heiniemi 1999: 5.) Roolikartan perusajatus on selventää, millaista hoitoa, huolenpitoa sekä ihmissuhteita jokainen lapsi tarvitsee ikäkaudesta riippuen (Rautainen 2001: 126).

Roolikartta on ensisijaisesti tarkoitettu perhekuntoutuksen ja vanhemmuuden arvioinnin monipuoliseksi työvälineeksi hoito- ja kasvatustalon ammattilaisille. Huolimatta roolikartan ensisijaisesta tarkoituksesta perhekuntoutuksessa, sitä voidaan käyttää jokaisessa perheessä virittämään keskustelua vanhempien roolijaosta. Roolikarttaa käytetään apuna myös päiväkotien vanhempainilloissa sekä kouluissa arvioitaessa kasvatuksellisia lähtökohtia ja näkökulmia. (Helminen 1999a : 11.)

Roolikartta julkaistiin vuonna 1999 kahden vuoden kehittämisen ja työstämisen jälkeen yhteistyössä Suomen Kuntaliiton Laatua sosiaalipalveluihin – projektin (LASSO) kanssa. Roolikartan kehittäjinä on toiminut Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän Halikon ja Kaarinan lastenkotien henkilökunta. (Helminen – Iso-Heiniemi 1999: 6.) Roolikartta on saavuttanut suuren suosion niin lasten kuin vanhempienkin kanssa työs-

kentelevien ammattihenkilöiden keskuudessa (Rautiainen 2001: 126). Roolikartan suosion puolesta puhuu sen käyttövalmius hyvin erilaisissa työyksiköissä ympäri Suomen. Pelkästään Kuntayhtymän työntekijät ovat kouluttaneet jo lähes 9000 ammatillista toimijaa kartan käyttöön. (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2003.)

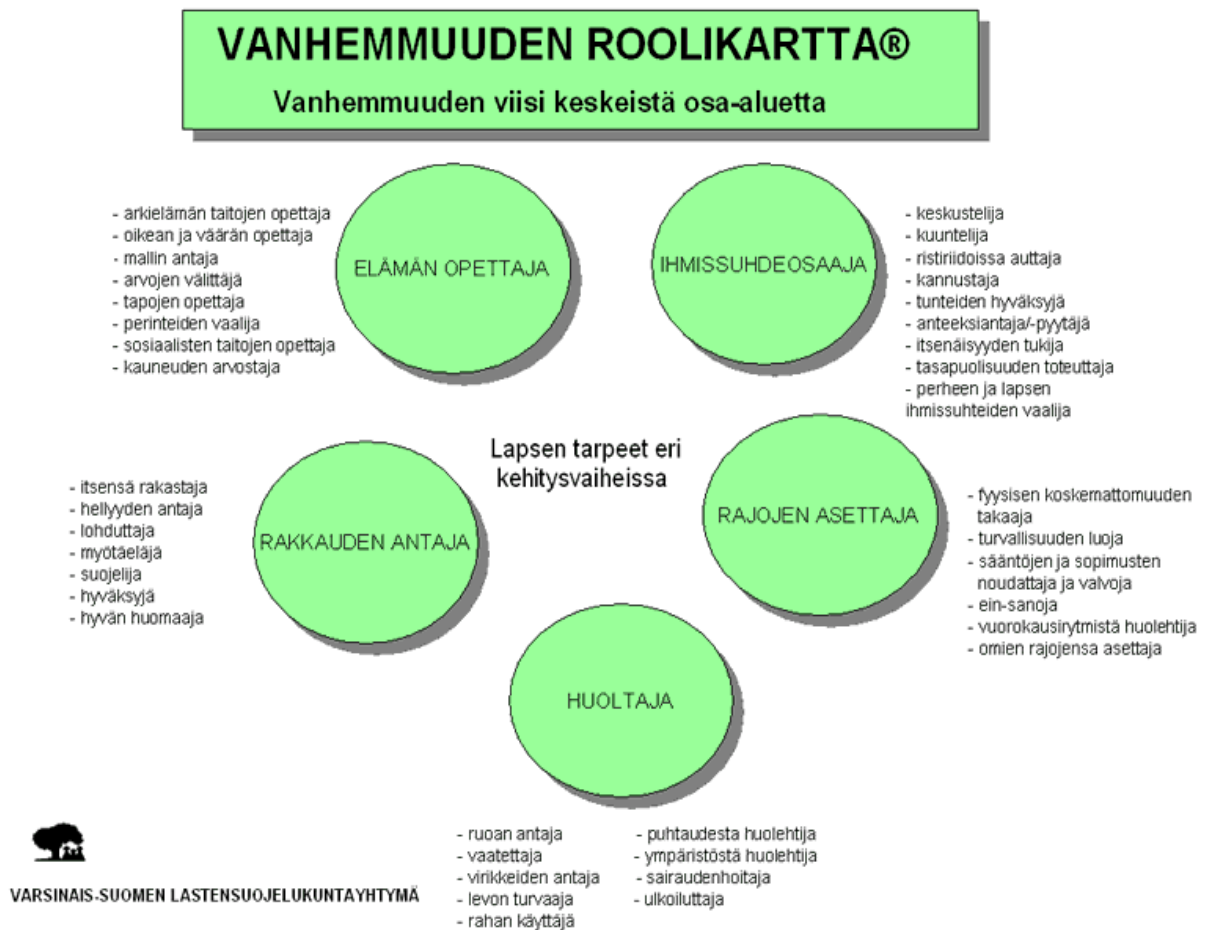
Vanhemmuuden roolikarttaa kehitettäessä kiinnitettiin huomiota sen käytännön läheisyyteen. Suunnitteluvaiheessa roolikarttaa ajateltiin työväliseenä, joka olisi asiakasta kunnioittava, voimavarakeskeinen ja inhimillinen. Tärkeää oli myös mahdollisimman selkeä ja helposti ymmärrettävä ulkoasu. Kartan osoittamia vanhemmuuden rooleja lähdettiin työstämään kartoittamalla eri-ikäisten lasten tarpeita ja odotuksia vanhemmuudelta. Sen jälkeen mietittiin, mitä odotuksia ympäröivä yhteisö ja ihmiset vanhemmuudelle asettavat, sekä mitä lainsäätäjät edellyttävät vanhemmuudelta. Edellä mainituista seikoista löytyi lukuisia vanhempien tehtäviä ja rooleja, joiden kautta karttaa lähdettiin suunnittelemaan. Roolikarttaa voidaan käyttää joustavasti käyttötarkoituksesta ja tavoitteista riippuen. (Helminen 1999a ja b: 9–11, 16.)

Vaikka vanhemmuuden roolikartta kuvaa ensisijaisesti vanhemmuuden rooleja, se on myös erittäin hyvä työväline kasvatustyössä toimiville ammattilaisille. Roolikarttaa on käytetty työväliseenä muun muassa lastensuojelutyössä (Rautiainen 2001: 60), ja sitä on mahdollista käyttää myös päivähoiton kasvatushenkilöiden työtä tarkasteltaessa. Roolikartan selkeyden ja monipuolisuuden vuoksi valitsimme sen osaksi opinnäytetyömme teoreettista viitekehystä.

4.2 Roolikartan sisältö

Roolikartan mukaan vanhemmuus voidaan jakaa viiteen keskeiseen rooliin; elämän opettaja, ihmissuhdeosaaja, rakkauden antaja, huoltaja ja rajojen asettaja. Roolien keskiössä on lapsi kehitysvaiheisiin liittyvine tarpeineen. Mallissa on esitelty myös vanhempien erilaisia roolien mukaisia tehtäviä (alarooleja). Jokaisella pääroolilla on 6-9 alaroolia. (Helminen 1999a: 11.) Kaikki roolit ovat tärkeitä vanhemmuuden toteutumisessa, eri roolien korostuessa lapsen kehityksen kuluessa (Iso-Heiniemi 1999: 22). Kaikkiin vanhemmuuden rooleihin tarvitaan herkkyyttä ymmärtää lapsen tarpeita ja hänen kehitystasoaan (Rautiainen 2001: 7). Seuraavissa luvuissa käymme läpi roolikar-

tan osoittamia vanhemmuuden osa-alueita peilaamalla niiden tärkeyttä ja merkitystä päiväkodin päivittäisessä toiminnassa.

KUVIO 1. Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-alueita.

4.2.1 Elämän opettaja

Iso-Heiniemen (1999: 26) mukaan elämän opettajan rooli muodostuu sosiaalisten taitojen ja tapojen opettamisesta. Lapsuudessa omaksutut moraali, arvot ja asenteet ovat kohtuullisen pysyviä. Myös sillä, kuinka lapsi oppii luomaan suhteita toisiin ihmisiin, uskotaan olevan vaikutusta häneen läpi koko ihmisiän. Elämän opettajan rooleista päiväkodin arjessa korostuvat erityisesti vahvasti esillä olevat roolit, kuten arkielämän taitojen, oikean ja väärän sekä sosiaalisten taitojen opettamiseen liittyviä tehtäviä.

Arkielämän opettajana vanhempi ohjaa lasta jälkien korjaamiseen, opettaa pöytätapoja, wc-käyttäytymistä ja hygieniasta huolehtimista. Oikean ja väärän opettajana vanhempi

opettaa lapselle rehellisyyden ja tasa-arvoisuuden arvoja, ja valistaa vääristä arvoista, kuten valehtelusta ja varastamisesta. Sosiaalisten taitojen opettamiseen kuuluu muiden huomioon ottaminen, oman vuoron odottaminen, tilan antaminen muille sekä omien mielipiteiden ilmaiseminen. Tärkeää on myös opettaa lasta sietämään pettymyksiä ja vastoinkäymisiä, joilta elämässä ei voi välttyä. (Iso-Heiniemi 1999: 25–26.)

Päiväkodissa moni lapsi joutuu ensimmäistä kertaa sopeutumaan ryhmään. Enää lapsi ei ole vanhempiensa huomion keskipiste, vaan ryhmässä on muitakin lapsia kilpailemassa huomiosta. Päiväkodissa lapsen on opittava uudenlaisia sosiaalisia taitoja pystyäkseen toimimaan muiden lasten kanssa. Päiväkodin työntekijöiden tulee opastaa lapsia ottamaan toisia huomioon, odottamaan vuoroaan ja käyttäytymään rehdisti toisia kohtaan. Päiväkodin arjessa elämän opettajan rooli korostuu muillakin tavoilla. Arjen rutiineihin kuuluu hyviä tapoja ja siisteyskasvatusta korostavia toimintatapoja, kuten käsien pesu, pöytätapojen opettelu ja omien jälkien korjaaminen. (Laukkanen 2007.)

4.2.2 Ihmissuhdeosaaja

Omien tunteiden ja tarpeiden tunnistaminen sekä ilmaiseminen opitaan jo lapsuudessa, ja kehitys jatkuu läpi ihmisiän. Lapsen positiivisen minäkehityksen syntymiselle on edellytyksenä positiivisten ja myönteisten asioiden kuuleminen itsestään. Myös kokemukset kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisesta ovat lapselle tärkeitä. (Iso-Heiniemi 1999: 28.) Päiväkodin kasvatustyössä ihmissuhdeosaajan rooleista korostuu keskustelijan, kuuntelijan, kannustajan ja itsenäisyyden tukijan roolit.

Keskustelijana ja kuuntelijana vanhempi on vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. He pohdiskelevat asioita yhdessä ja tarvittaessa vanhempi toimii lapsen keskustelukumppanina. Kuuntelijana tärkeää on aktiivisen kuuntelijan rooli. Kannustajana vanhempi ilmaisee tukensa lapselle ja opettaa erilaisten ihmisten kanssa toimimista. Itsenäisyyden tukijana ja tasapuolisuuden toteuttajana vanhempi mahdollistaa itsenäistymisen harjoittelun turvallisissa olosuhteissa sekä pyrkii oikeudenmukaisuuteen sisarusten kesken. (Iso-Heiniemi 1999: 28–29.)

Lapsi kaipaa vuorovaikutusta aikuisten kanssa. On tärkeää, että päiväkodissa touhuilun lomassa lapsella on mahdollisuus kertoa ajatuksistaan ja tulla kuulluksi. Päivähoidon yksi tärkeimmistä tehtävistä on tukea lapsen itsenäisyyttä. Lasta rohkaistaan yrittämään

itse uusia ja vaikealta tuntuvia asioita niissä kannustaen ja tukena olemalla. Koululaisen odotetaan jo toimivan itsenäisemmin ilman aikuisen apua. Päiväkodissa yhtenä isona itsenäistymisen merkkinä pidetään kuivaksi oppimista. Alle 3-vuotiaiden ryhmässä sen opettelu on jokapäiväistä itsenäistymisen tukemista, rohkaisua ja kehumista. (Laukkanen 2007.)

4.2.3 Rajojen asettaja

Vanhemman yksi tärkeimmistä tehtävistä on taata lapselle turvallinen lapsuus, johon liittyy rajojen asettaminen. Iso-Heiniemi (1999: 29) korostaa, että ilman rajoja kasvanut lapsi tuntee itsensä turvattomaksi. Rajojen asettajan rooleilla on paljon yhtäläisyyksiä rakkauden antajan rooleihin.

Mitä enemmän lapsella on kokemuksia siitä, mihin rajat asettuvat, sitä helpompi hänen on hyväksyä ne. Jatkuva toistaminen ja arkisten asioiden tekeminen säännöllisellä tavalla on rajojen selkeytymisen kannalta ensiarvoista. (Rautiainen 2001: 25–26.) Helminen ja Iso-Heiniemi (1999: 23) painottavat, että lapsen uhmaiässä johdonmukainen rajojen asettaminen luo turvallisuutta ja opettaa kestäämään myös pettymyksiä.

Päiväkodissa johdonmukainen rajojen asettaminen ilmenee selkeissä ja ymmärrettävissä säännöissä sekä säännöllisissä arkirutiineissa. Kaikkia lapsia kohdellaan tasapuolisesti, kuitenkin ottaen huomioon heidän kehitystasonsa. Työntekijöiden yhdenmukainen linja rajojen asettamisessa on tärkeää, jotta johdonmukaisuus ja sen myötä lapsen kokema turvallisuuden tunne säilyisi. (Laukkanen 2007.)

4.2.4 Huoltaja

Iso-Heiniemi (1999: 24) korostaa huoltajan erityistä roolia arkielämän ja säännöllisen perhe-elämän ylläpitämisessä sekä rutiinien muodostamisessa. Huoltajalla on pienen lapsen kannalta elintärkeä rooli. Monilla huoltajan alarooleilla on yhteys rajojen asettajan ja elämän opettajan rooleihin. Näistä monista rooleista päiväkodin arjessa näkyvimmin esillä ovat ruoan ja virikkeiden antajan sekä levon turvaajan roolit.

Ruoan antajana vanhempi huolehtii ruoka-aikojen säännöllisyydestä, ruoan monipuolisuudesta ja terveellisyydestä sekä ruoan valmistamisesta yhdessä lapsen kanssa. Virikkeiden antajana vanhempi tuottaa lapselle kuulo- ja näkövirikkeitä, tarjoaa elämyksiä lelujen, kirjojen ja musiikin parissa sekä kannustaa lasta tämän harrastuksissa. Levon turvaajana taataan riittävä määrä unta rauhallisessa ja turvallisessa nukkumapaikassa. Ympäristöstä huolehtijana vanhempi ohjaa lasta iän mukaan huolehtimaan kodin siisteystydestä ja oman huoneen siivoamisesta. (Iso-Heiniemi 1999: 24–25.)

Päiväkodissa arki rytmittyy usein ruokailujen ja päivälepoetken mukaan. Lapsen kehityksen ja jaksamisen kannalta on tärkeää, että hän saa päiväkodissa riittävästi terveellistä ravintoa. Sen lisäksi, että ruokailu on tärkeää lapsen fyysiselle kehitykselle, ruokailutilanteet ovat myös sosiaalisia tilanteita, joissa koko ryhmä kokoontuu yhteen. Lounasta seuraa päiväkodissa yleensä aina lepoetki. Tämä on rauhoittumisen ja pysähtymisen aika usein melko vilkkaassa päiväkodin arjessa. Lapsella tulee olla mahdollisuus saada unta turvallisessa ja rauhallisessa tilassa, jotta energiaa riittää loppupäiväksi. (Laukkanen 2007.)

4.2.5 Rakkauden antaja

Rakkauden antajana vanhempi luo naisellista/miehistä itsetuntoa ja itseluottamusta lapselleen. Rakkauden vastaanottaminen lapseltaan on yhtä tärkeää kuin sen osoittaminen, ja molemmat edellyttävät kykyä rakastaa myös itseään. Kannustava ja arvostava ilmapiiri on lapsen kehitykselle välttämätöntä. (Iso-Heiniemi 1999: 26.) Päiväkodin kasvatustehtävässä rakkauden antajan roolissa korostuvat hellyyden antajan sekä lohduttajan ja suojelijan roolien mukainen toiminta.

Hellyyden antajana vanhempi osoittaa lapselle läheisyyttä lasta kunnioittavalla tavalla sekä hellyyttä suhteessa lapsen ikätasoon nähden. Lohduttajan ja suojelijan rooliin kuuluvat lapsen tunteiden sanoiksi pukeminen, tunteissa myötäeläminen, rauhallisen ja turvallisen kasvu ympäristön takaaminen sekä rajojen asettaminen. (Iso-Heiniemi 1999: 25–26.)

Lapsi tarvitsee aikuisen lohdutusta ja läheisyyttä. Päiväkodissa lapsiryhmän suuruus saattaa vaikuttaa siihen, että aina ei ole aikaa tai mahdollisuutta huomata tilanteita, joissa lapsi kaipaa rakkauden antajan taitoja. Päiväkodissa lapsen ja työntekijän väliset tun-

teet ovat erilaiset kuin lapsen ja oman vanhemman. Siksi tällaisten hellyyden tunteiden näyttäminen ja vastaanottaminen ei välttämättä ole niin helppoa. Erityisesti rakkauden antajan rooli korostuu päiväkodissa silloin, kun uusi lapsi aloittaa hoidossa. Pienelle lapselle päivähoidon aloittaminen ja irtaantuminen vanhemmista päivän ajaksi on yleensä suuri muutos. Tällaisessa tilanteessa päiväkodin kasvattajan on pyrittävä omaksumaan lohduttajan, suojelijan ja hellyyden antajan roolit mahdollisimman hyvin, jotta uusi tulokas sopeutuisi ja kokisi olonsa turvalliseksi vieraassa paikassa. (Laukkanen 2007.)

5 TUTKIMUSASETELMA JA SEN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme on luonteeltaan määrällinen eli kvantitatiivinen. Aineistonkeruu- ja analysointimenetelmämme ovat kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillisiä. Seuraavassa käymme läpi sitä prosessia, miten päädyimme tällaiseen tutkimusasetelmaan. Selvitämme myös, miten toteutimme opinnäytetyömme käytännössä.

5.1 Tutkimustehtävä

Päädyimme tekemään kattavan kyselytutkimuksen vanhempien näkemyksestä koskien päiväkotia Kotikallion kasvatuksellista toimintaa. Tavoitteenamme on, että opinnäytetyömme tulokset herättäisivät keskustelua, ja tarjoaisivat päiväkodille mahdollisuuden kehittää toimintaansa. Valmiin opinnäytetyömme toimitamme päiväkotiin sekä henkilökunnan että vanhempien nähtäväksi. Olemme myös lupautuneet esittelemään valmiin työn tuloksia yhteisessä tilaisuudessa, joka on tarkoitettu päiväkodin työntekijöille ja lasten vanhemmille.

Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä oli selvittää, miten päiväkotia Kotikallion lasten vanhemmat näkevät vanhemmuuden roolikartan osa-alueiden toteutuvan päiväkodin toiminnassa, sekä tarkastella kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä kasvatusvastuun jakautumisessa. Lisäksi olimme kiinnostuneita, kuinka sellaiset tekijät, kuten esimerkiksi lapsen ikä, vaikuttaa vastaajien näkemyksiin. Tarkoituksenamme on, että päiväkodin henkilökunta voi työmme tulosten perusteella tarkastella omaa ammatillisuuttaan. Tämän itsereflektion myötä päiväkodilla on mahdollisuus kehittää omaa toimintaansa.

Tutkimustehtävämme jäsensimme yhden pääkysymyksen ja kahden tarkentavan kysymyksen avulla:

Toteutuvatko vanhemmuuden roolikartan osa-alueet päiväkoti Kotikallion toiminnassa vanhempien näkemyksen mukaan?

– Kuinka osa-alueet toteutuvat?

– Onko esimerkiksi lapsen iällä tai muilla tekijöillä merkitystä vastaajien näkemyksiin päiväkodin toiminnasta?

5.2 Tutkimusaineiston hankinta

Opinnäytetyömme on tehty Helsingin kaupungin ylläpitämään päiväkoti Kotikallioon. Tutkimus suoritettiin ainoastaan kyseisessä päiväkodissa, ja vastauksissa analysoidaan näin ollen vain päiväkoti Kotikallion toimintaa yleistämättä tutkimustuloksia muihin päiväkoteihin. Tutkimusaineisto koostuu Kotikallion lasten vanhempien vastauksista.

Työelämälähtöisen opinnäytetyön lähtökohdat ovat työelämän asettamissa ongelmissa sekä työelämän kehittämistarpeissa. Ammattikorkeakoulujen työelämälähtöinen opinnäytetyö liittyy vahvasti työelämän ja ammattien kehittämiseen sekä tutkimiseen. Näin ollen työelämän tieto- ja taitovaatimukset luovat perustan myös ammattikorkeakoulun työelämälähtöiselle opinnäytetyölle. Työelämälähtöinen opinnäytetyöprosessi on myös aina opiskelijan omakohtainen oppimis- ja kehitymisprosessi, jonka sisältöä ja laatua ei voida täysin ulkoapäin ohjata. Tähän opinnäytetyöprosessiin kuuluu niin ikään oppimisen sekä kehittämisen vapaus ja vastuu. (Rissanen 2003: 5.)

Päiväkoti Kotikallio muotoutui yhteistyötahoksi koulun viimeisen työelämäharjoittelun kautta, jonka yksi meistä tämän päättötyön tekijöistä suoritti kyseisessä päiväkodissa. Päiväkodin johtaja Marja-Liisa Laukkanen vastasi tuolloin harjoittelun ohjauksesta. Laukkasen kanssa käydyt keskustelut olivat yksi opinnäytetyömme aiheeseen innostanut seikka. Harjoittelun lomassa pohdittiin vanhempien ja päiväkodin roolia lasten kasvatuksessa. Kotikalliossa oli vanhempia, jotka odottivat päiväkodilta sellaisia asioita liittyen lasten kasvatukseen, jotka eivät Laukkasen mielestä kuuluneet päiväkodille. Tarve

aiheeseen liittyvälle selvitykselle oli olemassa, ja siitä syntyi ensimmäinen ajatus opinnäytetyöllemme.

Olemme opintojemme aikana tutustuneet vanhemmuuden roolikarttaan. Totesimme roolikartan sekä sen taustalla olevan rooliteorian olevan hyvä teoreettinen pohja työllemme. Sen perusteella muodostimme kyselylomakkeen. Katsoimme, että jokaisen lapsen vanhemmalle jaettava kyselylomake olisi paras tapa saada mahdollisen kattava aineisto päiväkodin hyötyä ajatellen.

Päiväkodin osoittaessa kiinnostustaan aiheitamme ja opinnäytetyöprojektiämme kohtaan tapasimme johtajan henkilökohtaisesti, ja kerroimme tarkemmin opinnäytetyömme luonteesta. Hän piti teemaa tärkeänä ja uskoi, että sen avulla voitaisiin kehittää päiväkodin toimintaa sekä puuttua mahdollisiin epäkohtiin, jotka nousevat vanhempien vastauksista esille. Laukkanen esitti meille toivomuksensa, että tutkisimme vanhemmuuden roolien toteutumista päiväkodin arjessa nimenomaan lasten vanhempien näkemyksen mukaan. Hän myös hyväksyi ajatuksen kyselylomakkeen avulla kerätystä aineistosta.

Päiväkoti Kotikalliossa vanhemmuuden roolikartta on ollut esillä muun muassa vanhempainilloissa, joten Laukkanen näki sen olevan hyvä viitekehys kyselyllemme. Opinnäytetyöprosessimme aikana olemme olleet yhteydessä päiväkotiin sekä henkilökohtaisesti että sähköpostin välityksellä. Annoimme kyselykaavakkeen nähtäväksi ja kommentoitavaksi Laukkaselle ennen sen jakamista lasten vanhemmille. Hän lupautui kertomaan opinnäytetyömme aiheesta sekä toteutuksesta henkilökunnalleen ja järjesti kyselyn jakelun henkilökunnan toimesta päiväkodissa.

Kyselylomakkeen mukana oli saatekirje (liite 2), jossa kerroimme vanhemmille opinnäytetyömme aiheesta, sen tarkoituksesta päiväkodin toiminnan kehittämisessä sekä tutkimuksen yleisestä luonteesta ja sen tekijöistä. Saatekirjeessä toimme myös esille, että osallistuminen on vapaaehtoista, ja että kysely suoritetaan anonymisti, jolloin vastaajan henkilöllisyys ei tule missään tutkimuksen vaiheessa ilmi. Vastaaja sai kyselyn kirjekuoressa, joka oli mahdollista sulkea tarrateipillä ennen kyselyn palauttamista. Näin varmistimme sen, ettei täytetty lomake joudu ulkopuolisten nähtäväksi. Tällä pyrimme ehdottomaan luottamuksellisuuteen. Kyselylomakkeen mukana toimitettiin myös ohjeet kyselyyn vastaamiseen.

Kyselylomakkeet toimitimme henkilökohtaisesti päiväkotiin vuoden 2007 huhtikuun puolella välissä. Kyselyn vastausaika oli yhdeksän päivää. Heikkilän (2004: 66) mukaan sopiva vastaamisaika on yleensä 7-10 päivää. Haimme vastaukset suljetuissa kirjekuorissa vastausajan umpeutumisen jälkeen henkilökohtaisesti päiväkodin johtajalta, jonne henkilökunta oli ne oman ryhmänsä osalta toimittanut.

5.3 Tiedonkeräysmenetelmä

Opinnäytetyömme on luonteeltaan kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimustapa soveltuu hyvin käytettäväksi määrälliseen, numeeriseen mittaukseen. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että kerätyn aineiston avulla pyritään kuvailemaan, selittämään ja vertailemaan ilmiöitä. (Hirsijärvi – Remes – Sajavaara 2007: 134–135.)

Opinnäytetyömme ideoinnin aikana pohdimme erilaisia vaihtoehtoja tutkimusaineiston hankkimiseen. Mielestämme strukturoitu kyselylomake oli yksinkertaisin, kattavin ja helpoiten toteutettavissa oleva tapa saada tietoa Kotikallion vanhempien näkemyksistä. Strukturoidulle lomakehaastattelulle on tyypillistä valmiit kysymykset ja niiden esittämisjärjestys on kaikille vastaajille sama. Aineistonkeruumenetelmän valintaan vaikutti kyselylomakkeen soveltuvuus käytettäväksi silloin, kun haastateltavia on monia ja haastateltavat edustavat melko yhtenäistä ryhmää. (Metsämuuronen 2006: 234.) Valintaa puolsi myös kyselylomakkeen tehokkuus; tutkimukseen saadaan paljon henkilöitä ja voidaan kysyä monia asioita. Aineiston nopea käsittely tallennettuun muotoon ja sen analysointi tietokoneen avulla ovat myös aineistonkeruumenetelmään vaikuttavia tekijöitä.

Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia, joista voidaan mainita vastaajien kato (vastaamattomuus), kysymyksiä ei ole mahdollista tarkentaa, ja joskus niitä voi olla vaikea ymmärtää. Yhtenä heikkoutena nostetaan esille lisäksi mahdottomuus saada varmistusta siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen kysymyksiin vastatessaan. (Hirsijärvi ym. 2007: 190.)

Varmistaaksemme kyselylomakkeemme ymmärrettävyyden ja selkeyden, testasimme lomakkeen toimivuuden testiryhmällä ennen kyselyn toimittamista päiväkodin lasten vanhemmille. Testiryhmä muodostui henkilöistä, joilla oli sama elämäntilanne kuin

kohderyhmämme vastaajilla sekä henkilöistä, joille aihepiiri oli entuudestaan tuntematon. Saamamme palautteen perusteella muokkasimme kyselylomaketta. Esitstatut kyselyt eivät ole mukana tutkimuksen tuloksissa.

Kyselylomakkeemme muodostui vastaajan perustietojen lisäksi 23 väittämästä, joissa vastaaja valitsee, miten voimakkaasti hän on samaa mieltä, tai eri mieltä kuin esitetty väittämä. Asteikkoihin perustuvan kysymystyyppin etuna on, että ne sallivat vastaajien vastata samaan kysymykseen niin, että vastauksia voidaan mielekkäästi vertailla. Väittämien tyylliset monivalintakysymykset saavat kritiikkiä tavastaan kahlita vastaaja valmiiksi rakennettuihin vaihtoehtoihin. (Hirsijärvi ym. 2007: 196.) Tätä monivalintakysymysten epäkohtaa ajatellen jätimme jokaisen aihealueen jälkeen tyhjää tilaa, jossa vastaajalla on mahdollisuus tuoda esiin omia ajatuksia ja kommentteja.

5.4 Kyselylomake

Opinnäytetyössämme käytetty kyselylomake laadittiin Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän Halikon ja Kaarinan lastenkotien henkilökunnan ideoiman Vanhemmuuden roolikartan pohjalta. Kysymykset pohjautuvat Vanhemmuuden roolikartan viiteen osa-alueeseen, joista kustakin on esitetty 4-5 kysymystä. Vanhemmuuden roolikartan osa-alueet käsittelevät vanhemmuuden keskeisiä rooleja ja tehtäviä. Näiden teoriatietojen pohjalta muodostimme kysymykset vastaamaan mahdollisimman hyvin opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä.

Tulosten analysointivaiheessa laskimme osa-aluekohtaisen keskiarvon. Katsomme osa-alueiden väittämien toteutuvan päiväkotikotikallion toiminnassa, jos osa-aluekohtainen yhteenlaskettu keskiarvo on $4 \Rightarrow 5$. Keskiarvon ollessa suurempi tai yhtä suuri kuin kolme ja pienempi kuin neljä osa-alueen väittämät toteutuvat osittain. Keskiarvon ollessa suurempi tai yhtä suuri kuin kaksi ja pienempi kuin kolme osa-alueet toteutuvat huonosti. Keskiarvon jäädessä alle kahden väittämät eivät toteudu Kotikallion toiminnassa.

Esitimme kysymykset kolmen sivun paperilomakkeella (liite 3), joka sisälsi yhteensä 23 kysymystä viidestä eri osa-alueesta. Kyselylomakkeen alkuun sijoitetut numeroimattomat kysymykset kartoittivat vastaajien taustatietoja. Kysymykset 1-5 käsittelivät vanhemmuuden roolia elämän opettajana, kysymykset 6-10 koskivat ihmissuhdeosaajan

roolia, kysymykset 11-15 on muodostettu rajojen asettajan roolista, kysymyksissä 16-19 käsitellään vanhemmuuden roolia huoltajana, ja kysymyksissä 20-23 roolia rakkauden antajana. Jokaisen osa-alueen perään jätimme tyhjää tilaa vastausten kommentointia varten. Näiden toivoimme nostavan esiin sellaisia asioita, joita ei ollut suoraan kysytty, tai asioita, jotka vanhemmat kokivat erityisen tärkeäksi. Jokaisen kysymyksen jälkeen laitoimme sulkuihin muutaman konkreettisen esimerkin, joilla oli tarkoitus avata kysymystä vastaajalle. Saatekirjeessä korostimme sitä, että vastaukset perustuvat vastaajien omaan henkilökohtaiseen näkemykseen.

Kyselyn taustamuuttujat valittiin aiempien vastaavien tutkimusten ja teorian tiedon perusteella. Taustamuuttujaksi kutsutaan havaintoyksikköön liittyvää ominaisuutta, joka on helposti mitattavissa (Vilka 2007: 175). Kyselylomake sisälsi taustamuuttujien osalta numeroimattomat kysymykset vastaajan sukupuolesta, iästä, lapsen iästä ja sukupuolesta sekä lapsen päiväkodissa oloajasta.

5.4.1 Kyselylomakkeen osa-alueet

Kyselylomakkeen ensimmäinen osa-alue (K1-K5) sisälsi viisi väittämää koskien vanhemmuuden roolia elämän opettajana. Helmisen ja Iso-Heiniemen (1999: 23) mukaan elämän opettajan rooli nousee vanhemmuudessa keskeiseksi lapsen oppiessa sosiaalisia taitoja ja tapoja. Kirjoittajat muistuttavat, että lapsuudessa opitut arvot ja asenteet jäävät suhteellisen pysyväksi osaksi persoonallisuutta. Sanotaan, että esimerkiksi moraalin lapsi oppii suoraan kasvuympäristönsä tavasta elää. Vanhemman itsensä antamalla mallilla on ratkaiseva merkitys sille, millaisia aikuisia lapsista kasvaa. Tutkimuskysymykseemme liittyen kartoitimme vanhempien näkemyksiä siitä, kuinka lapselle opetetaan päiväkodin arjessa näitä tärkeitä arkielämän tietoja ja taitoja. Kysyimme moraalisiin, arvoihin ja asenteisiin liittyviä kysymyksiä, kuten oikean ja väärän opettamista, toisten huomioon ottamista sekä päiväkodin välittämän hyvän aikuisen mallista.

Seuraavilla kysymyksillä (K6-K10) kartoitimme vastausta tutkimuskysymykseemme ihmissuhdeosaajan roolista. Esitimme vanhemmille kysymyksiä koskien päiväkodissa lapselle opetetuista vuorovaikutustaidoista, tunteiden käsittelemisestä sekä itsenäisten taitojen harjoittelusta. Lisäksi kysyimme lapsen saamasta positiivisesta palautteesta, jota Helminen ja Iso-Heiniemi (1999: 28) pitävät edellytyksenä positiivisen minäkäsityksen syntymiselle. Positiivisen palautteen lisäksi lapsi tarvitsee kokemuksia kuulluksi ja

ymmärretyksi tulemisesta. Ihmissuhdeosaajan roolissa korostetaan ihmistä tuntevana yksilönä, jonka tunteiden kehitys jatkuu läpi koko ihmisiän. (Helminen – Iso-Heiniemi 1999: 28.)

Seuraavat kysymykset (K11-K15) käsittelivät tutkimuskysymystämme koskien vanhemmuuden roolia rajojen asettajana. Roolissa korostuu vanhemman tehtävä taata lapselle turvallinen lapsuus, johon kuuluu rajojen asettaminen, sääntöjen sekä sopimusten noudattaminen ja valvominen. Rajojen asettajan rooli nousee erityisen tärkeäksi leikki-ikäisen (2-6 v.) lapsen kanssa, jolloin lapsen omaehtoinen liikkuvuus lisääntyy ja maailma laajenee. Leikki-ikäinen lapsi oppii perheensä ja kasvuympäristönsä asenteet ja tavat toimia. (Iso-Heiniemi 1999: 22.) Tutkimuskysymyksen kannalta oli tärkeää selvittää, kokevatko vanhemmat päiväkodin olevan lapselle turvallinen ympäristö, jossa asetetaan rajoja johdonmukaisesti, noudatetaan selkeää päivärytmiä sekä turvataan lapsen fyysinen koskemattomuus.

Seuraavaksi esitimme viisi väittämää (K16-K19) etsien vastausta tutkimuskysymykseemme koskien vanhempien ajatuksia huoltajan roolista. Iso-Heiniemen (1999: 22) mukaan huoltajan rooli korostuu erityisesti vauva-ikässä (0-2 v.), jolloin vanhemman tehtävä on huolehtia kokonaisvaltaisesti sekä vauvan fyysisestä että psyykkisestä hyvinvoinnista. Huoltajan roolia pidetään pienen lapsen kannalta elintärkeänä. Siinä korostuvat arkielämän ja säännöllisen perhe-elämän ylläpitäminen sekä rutiinien muodostuminen. Esitimme vanhemmille kysymyksiä päiväkodissa lapselle tarjolla olevista virikkeistä, päiväkodin tarjoamasta ravinnosta sekä perustarpeista, kuten mahdollisuudesta riittävään uneen.

Viimeisessä osa-alueessa (K20-K23) kysyimme vanhempien mielipiteitä koskien rakkauden antajan roolia. Tämä rooli luo itsetunnon ja itseluottamuksen pohjan lapselle, jolloin korostuu rakkauden ja hellyyden antamisen lisäksi lapsen kehitykselle välttämätön kokemus tulla arvostetuksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin lapsi on. Rakkauden antajan rooli on tärkeä koko lapsuuden ja nuoruuden ajan, mutta korostuu erityisesti varhaislapsuudessa, jolloin kosketuksen ja vastavuoroisen kommunikoinnin kautta muodostuu lapsen identiteetin perusta. (Iso-Heiniemi 1999: 22–26.) Kysyimme vanhemmilta koekivatko he, että päiväkodissa huomioidaan lapsen hellyyden ja läheisyyden tarvetta, havainnoidaan lapsen tunnetiloja, tuetaan lapsen itsetunnon kehitystä sekä kohdellaan lasta yksilönä.

Kyselyn lopuksi annoimme vastaajille mahdollisuuden kertoa vapaasti ajatuksiaan liit-
tyen kyselyyn. Osa vastaajista käyttikin tätä tilaisuutta hyväkseen, ja liitimme tuloksiin
suoria lainauksia näistä kommentteista.

5.4.2 Likertin asteikko

Kyselylomakkeessa käytimme vastausvaihtoehtoina Likertin järjestysasteikkoa, jota
käytetään mielipideväittämissä. Se on tavallisesti 4- tai 5-portainen järjestysasteikon
tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on useimmiten täysin samaa mieltä, ja toisena
täysin eri mieltä. Vastaaaja valitsee asteikolta parhaiten omaa käsitystään vastaavan vaih-
toehdon. (Heikkilä 2004: 53.) Perusajatus on, että asteikon keskikohdasta lähtien toiseen
suuntaan samanmielisyys kasvaa, ja toiseen samanmielisyys vähenee (Vilkkä 2007: 46).

Likertin asteikkoa käytettäessä on mietittävä, montako arvoa asteikolle annetaan, miten
asteikon arvot ilmaistaan sanallisesti, aloitetaanko vastausvaihtoehdot positiivisesta vai
negatiivisesta, sekä miten asteikon keskikohta muotoillaan. Opinnäytetyössämme käyt-
tämämme asteikko on 5-portainen, niin että vastausvaihtoehto 5 tarkoittaa täysin samaa
mieltä, ja vastausvaihtoehto 1 täysin eri mieltä. Asteikon arvot on ilmaistu sanallisesti,
niin kuin ne 5-portaisessa Likertin asteikossa on tapana ilmaista. Vastausvaihtoehdot
etenevät positiivisesta negatiiviseen. Asteikon keskikohdan vastausvaihtoehtona käy-
tämme ”ei samaa eikä eri mieltä”. Muita vaihtoehtoja olisi ollut jättää keskimäinen
vaihtoehto kokonaan pois tai käyttää sanamuotona ”en osaa sanoa”.

5.5 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi tehtiin elo–syyskuussa 2007. Opinnäytetyömme aineistona käytettiin
päiväkoti Kotikallion lasten vanhemmille suunnattuja kyselylomakkeita ja niistä saatuja
vastauksia. Käytimme kyselyn tulosten analysoinnissa apuna SPSS 15.0 for Windows –
ohjelmaa, joka on suunniteltu nimenomaan kvantitatiivisen aineiston analysointiin.

Tutkimuksessa käytetyistä muuttujista (väittämät 1-23) ja taustamuuttujista (esitiedot)
laskettiin frekvenssit ja prosentit. Olemme selventäneet kyselystä saatuja tuloksia taulu-
koiden avulla. Lisäksi ristiintaulukoimme joitakin muuttujia keskenään. Ristiintaulu-
koinnilla tutkitaan muuttujien jakautumista ja niiden välisiä riippuvuuksia. Riippuvuus-

tai riippumattomuustarkastelussa tutkitaan, onko tarkastelun kohteena olevan selitettävän muuttujan jakauma erilainen selitettävän muuttujan eri luokissa. (Alkula – Pöntinen – Ylöstalo 1994: 175–176.)

6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimusta tehdessä tutkijalla on eettisiä velvoitteita yhteiskuntaa kohtaan. Keskeisenä eettisenä tavoitteena tutkimusta tehtäessä on tutkittavien luottamuksen saavuttaminen ja anonymiteetin säilyttäminen sekä tutkimusaineiston asianmukainen käsittely. (Hirsijärvi ym. 2007: 23–25.) Pyrimme koko opinnäytetyöprosessimme ajan noudattamaan tutkimuksen kannalta eettisiä periaatteita niin aineiston keräämisessä, tallentamisessa kuin tulosten julkaisemisessakin.

Ottaessamme yhteyttä päiväkotikielijoita johtajaan, kerroimme opinnäytetyömme luonteesta, sen työprosessista sekä tulosten julkaisemisesta. Kyselylomakkeen mukana olleella saatekirjeellä halusimme varmistaa, että vastaajat ymmärtäisivät oikein työn tarkoituksen. Saatekirjeestä selveni myös, että vastaaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Kyselylomake täytettiin nimettömänä, jolloin vastaajien anonymiteetti oli suojattu. Vastaajilta ei myöskään kysytty mitään sellaisia tietoja, joista vastaaja olisi myöhemmin mahdollista tunnistaa. Päiväkodin johtaja hyväksyi päiväkodin esiintymisen omalla nimellä opinnäytetyössämme.

Kyselylomake oli mahdollista palauttaa suljetussa kirjekuoressa. Vastaukset palautettiin lapsen oman ryhmän aikuiselle, josta ne avaamattomina kulkeutuivat edelleen johtajalle. Vastausajan umpeutumisen jälkeen haimme kyselykaavakkeet henkilökohtaisesti johtajalta. Analysoimalla ja lukemalla vastaukset itse läpi varmistimme, ettei kukaan ulkopuolinen voinut päästä käsiksi aineistoon prosessin missään vaiheessa. Työtä tehdessämme olemme pyrkineet objektiivisuuteen aineistoa analysoitaessa.

Tutkijoilla on eettinen vastuu siitä, että tulokset saatetaan yleiseen tietoisuuteen, ja he raportoivat tuloksensa avoimesti ja rehellisesti (Hirsijärvi ym. 2007: 26). Vaikka opinnäytetyömme ei sanan varsinaisessa merkityksessä ole tutkimus, noudatamme silti tutkimusprosessin eettisiä periaatteita. Toimitamme valmiin opinnäytetyömme luettavaksi

päiväkoti Kotikallioon, jotta työmme eettisyys, luotettavuus ja avoimuus toteutuisivat mahdollisimman hyvin. Lisäksi valmis työ on luettavissa ja lainattavissa koulun kirjastossa.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida kahden eri tarkastelunäkökulman kautta. Nämä tutkimuksen perusvaatimukset ovat validiteetti eli pätevyys, ja reliabiliteetti eli luotettavuus. Validiteettiin vaikuttaa aineiston koko ja otanta, mittavälineiden johdonmukaisuus sekä sopivat tilastolliset menetelmät. Validiteetti toteutuu, kun tulokset antavat vastauksen asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Reliabiliteetti tarkoittaa mittavälineen ja mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraista tietoa. Tämä tarkoittaa, että toistettuna tutkimus antaa samanlaisia tuloksia riippumatta tutkimuksen tekijästä. Reliabiliteetin ollessa alhainen myös validiteetti on alhainen. (Krause – Kiikkala 1997: 68–70.)

Mielestämme kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä sopi hyvin tutkimustehtävämme ratkaisuun. Saamamme tulokset antoivat vastauksen asettamiimme tutkimuskysymyksiin, joten tutkimuksen validiteetin voidaan katsoa toteutuneen. Saavuttamiemme tulosten yhdenmukaisuutta aikaisempiin tutkimuksiin emme voi suoraan vertailla, koska päiväkotikotikalliossa ei ole tehty vastaavaa tutkimusta samalla menetelmällä aikaisemmin. Kirjallisuuteen viitaten voimme kuitenkin todeta, että tuloksemme eivät ole ristiriitaisia aikaisempien tutkimusten kanssa, jotka osoittavat, että vanhempien mielestä päiväkodille kuuluu hoidollisen työn lisäksi myös kasvatustehtävä.

Kyselylomakkeeseen vastanneet vanhemmat olivat kiitettävän motivoituneita ottamaan kantaa asioihin. Satunnaisesti lomakkeisiin oli jätetty tyhjiä kohtia, jotka saattavat heikentää reliabiliteettia. Kyselytutkimuksen heikkoutena voidaan pitää tutkimustavan mahdottomuutta varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Ovatko vanhemmat pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti asetettuihin väittämiin, vai ympyröineet sattumanvaraisesti annettuja vastausvaihtoehtoja? Oletamme kuitenkin, että vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn totuudenmukaisesti. Tutkimuskohteena on päiväkotikoti, jossa heidän lapsensa viettää useita tunteja päivässä, ja jonka toiminnalla on merkitystä vastaajien lasten hyvinvointiin ja kehitykseen. Arvailujen varaan jää, miksi joihinkin kysymyksiin ei tärkeydestään huolimatta vastattu. Oliko kyselylomake liian työläs täytettäväksi? Miten onnistuneita annetut vastausvaihtoehdot olivat vastaajien näkökulmasta, tai kokivatko vanhemmat, että heillä ei ollut asiasta

mielipidettä lainkaan? Olimme tyytyväisiä palautuneiden kyselyjen määrään. Korkean vastausprosentin vuoksi koemme kyselyn aiheen olleen tärkeä lasten vanhemmille.

Eräs tämän tutkimuksen mittausongelma voi kuitenkin olla vanhempien kokemus, että he eivät osaa vastata esitettyihin väittämiin oman lapsen ollessa vielä niin pieni, ettei hän osaa puhua. Tällöin vanhemmat saattavat ajatella, että he eivät tiedä päiväkodin arjesta riittävästi osataksaan vastata kyselylomakkeen väittämiin. Vanhempien omilla tunnetiloilla vastaushetkellä saattaa myös olla vaikutusta väittämiin vastattaessa. Esimerkiksi lähelle vastaushetkeä sijoittuneet hyvät tai vastaavasti huonot kokemukset päiväkodin toiminnasta voivat vaikuttaa paljonkin vastauksiin. Lisäksi voidaan pohtia, vastasivatko kyselyyn suurimmaksi osaksi ne vanhemmat, jotka ovat muutenkin päiväkodin kanssa tehtävässä yhteistyössä aktiivisia sekä tyytyväisiä päiväkodin toimintaan, ja vastaamatta jättivät ne, jotka kokevat päiväkodin toiminnassa olevan kehittämiskohtia. Tätä olettamusta kumoaa kuitenkin lähtökohta, että tutkimuskohteena on vastaajan lapsen päivittäinen kasvuympäristö, jolloin on todennäköistä, että myös päiväkodin toimintaan tyytymättömät olisivat tuoneet mielipiteensä esille.

7 TULOKSET

Tässä luvussa esitämme tutkimustulokset osa-alueittain kyselylomaketta vastaavassa järjestyksessä. Jokaisesta väittämästä on nähtävissä taulukko, josta selviää vastausvaihtoehtojen prosentuaalinen jakauma. Puuttuvien vastausten määrä mainitaan aina erikseen, kun arvojen määrä on huomattava, tai tuloksiin selvästi vaikuttava. Mikäli emme mainitse puuttuvien arvojen määrää, sitä ei joko ole, tai sen osuus on prosentuaalisesti pieni.

Ennen taulukoiden esittämistä käymme lyhyesti läpi vastaajien ja heidän lapseensa liittyviä taustatietoja. Tuloksia ristiintaulukoidessamme olimme kiinnostuneita tiedoista, jotka kertoivat lapsen iän tai sukupuolen. Ajatteleimme, että päiväkodin toiminnan kehittämisen kannalta nämä tekijät ovat sellaisia, joita päiväkodin henkilökunta voi työssään huomioida. Opinnäytetyömme tulosten kannalta emme nähneet tarpeelliseksi ristiintaulukoida kaikkia taustatekijöitä ja väittämiä keskenään. Ristiintaulukoinnin tuloksia käymme läpi myöhemmin tässä luvussa. Tulosten osalta esitämme myös joitakin taulu-

koita, joissa on selvästi havaittavissa vastausten hajontaa. Roolikartan osa-aluekohtaisten taulukoiden läpi käymisen jälkeen esitämme lisäksi joitakin vanhempien avoimia kommentteja, jotka ovat sitaatteja palautetuista kyselykaavakkeista.

Alla olevaan taulukkoon 1 olemme koonneet keski-arvot roolikartan osa-alueiden toteutumisesta päiväkotiki Kotikalliossa vanhempien näkemyksen mukaan. Ennen osa-alueiden yksityiskohtaisempaa analysointia voidaan todeta, että roolikartan mukaiset vanhemmuuden tehtävät toteutuvat päiväkodin toiminnassa. Tämä on huomattavissa siitä, että jokaisessa viidessä väittämäosiossa vanhempien antamien vastausten keskiarvo on yli neljä. Käyttäessämme myöhemmin taulukon keskiarvoja, olemme pyöristäneet keskiarvon osoittaman luvun lähimpään kokonaislukuun.

TAULUKKO 1. Roolikartan osa-alueiden keskiarvot.

	N	Minimi	Maksimi	Keskiarvo
elämän opettaja	56	3,60	5,00	4,5795
ihmissuhdeosaaja	56	3,20	5,00	4,4741
rajojen asettaja	56	3,60	5,00	4,6976
huoltaja	56	3,00	5,00	4,5134
rakkauden antaja	55	2,75	5,00	4,2379

7.1 Taustatietoja

Toimitimme päiväkotiin 91 kyselyä, yhden jokaista lasta kohden. Saimme takaisin 58 vastausta, jolloin palautusprosentiksi tuli 64 %. Korkean palautusprosentin vuoksi emme katsoneet tarpeelliseksi suorittaa toista kyselykierrosta. Palautetuista lomakkeista jouduimme hylkäämään kaksi, joiden tietoja emme epäselvyyksien vuoksi voineet syöttää SPSS-ohjelmaan. Yhteen palautettuun lomakkeeseen vastaaja oli merkinnyt kahden lapsensa tiedot, joten syötimme SPSS-ohjelmaan lomakkeen tiedot kahteen kertaan. Lopulliseksi muuttujien (koodatut lomakkeet) määräksi saimme 56 (N=56). Kyselylomakkeella kysyimme vastaajilta aluksi joitakin esitietoja, joita kaikkia emme tule seuraavassa erittelemään. Olemme valinneet esitiedoista esitettäviksi vain työmme kannalta olennaisimmat määrittävät tekijät.

Vastaajista 52 (92,9 %) oli äitejä. Isät ovat olleet vastaajina kolmessa (5,4 %) lomakkeessa. Yhteen lomakkeeseen vastaajiksi oli merkitty sekä äiti että isä. Vastaajista nuorin oli 19-vuotias ja vanhin 44-vuotias. Vastaajien lapsista nuorin oli 1-vuotias ja vanhin 6-vuotias. Kyselylomakkeita purkaessamme jaoinme lapset iän perusteella kahteen luokkaan. Toinen ryhmä muodostui 3-vuotiaista ja sitä nuoremmista, ja toinen ryhmä 4-vuotiaista ja sitä vanhemmista. Vastaajien lasten sukupuolijakauma oli tasainen. Tyttöjä oli 28 ja poikia 26. Kahteen kyselylomakkeeseen ei ollut ilmoitettu lapsen sukupuolta.

7.2 Elämän opettaja

Elämän opettajan väittämien vastauksista saatu keskiarvo on 4,6. Keskiarvo osoittaa, että vanhemmat ovat tyytyväisiä päiväkotia Kotikallion rooliin elämän opettajana.

TAULUKKO 2. Lapselleni opetetaan päiväkodissa tärkeitä arkielämän taitoja.

	Frekvenssi	%
täysin eri mieltä	1	1,8
jokseenkin samaa mieltä	14	25,0
täysin samaa mieltä	41	73,2
Yhteensä	56	100,0

Taulukossa 2 nähdään vastaajien näkemys väittämään (K1): Lapselleni opetetaan päiväkodissa tärkeitä arkielämän taitoja (esim. pöytätavat). Lähes kaikki (98,2 %) vastaajista on joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että kyseinen väittämä toteutuu päiväkotia Kotikalliossa.

TAULUKKO 3. Lapselleni opetetaan päiväkodissa tärkeitä arvoja.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	2	3,6
jokseenkin samaa mieltä	17	30,4
täysin samaa mieltä	36	64,3
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 3 käy ilmi vastaajien näkemys väittämään (K2): Lapselleni opetetaan päiväkodissa tärkeitä arvoja (esim. mikä on oikein, mikä väärin?). Tästäkin väittämästä suurin osa (94,7 %) on joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että kyseinen väittämä pitää paikkansa päiväkotiki Kotikalliossa. Kaksi vastaajaa on valinnut keskimmäisen vastausvaihtoehdon, eli 3,6 % vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä.

TAULUKKO 4. Lapselleni opetetaan päiväkodissa toisten huomioonottamista.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	1	1,8
jokseenkin samaa mieltä	13	23,2
täysin samaa mieltä	42	75,0
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 4 selviää vastaajien näkemys väittämään (K3): Päiväkodissa lapselleni opetetaan toisten huomioon ottamista (esim. oman vuoron odottamista). Lähes kaikki (98,2 %) vastaajat ovat joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että kyseinen väite toteutuu päiväkotiki Kotikallion toiminnassa. Yksi vastaaja (1,8 %) on valinnut vastausvaihtoehdoista ”ei samaa eikä eri mieltä”.

TAULUKKO 5. Päiväkodissa vaalitaan perheellemme tärkeitä perinteitä.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	2	3,6
ei samaa eikä eri mieltä	8	14,3
jokseenkin samaa mieltä	13	23,2
täysin samaa mieltä	32	57,1
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 5 käy ilmi vastaajien näkemys väittämään (K4): Päiväkodissa vaalitaan meidän perheelle tärkeitä perinteitä (esim. vietetään juhlapäiviä). Hieman yli puolet (57,1 %) vastaajista on täysin samaa mieltä, että kyseinen väittämä toteutuu päiväkotiki Kotikalliossa. Noin viidesosa (23,2 %) vastaajista on ilmaissut olevansa jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Vastanneista kahdeksan (14,3 %) on valinnut vastausvaihtoeh-

don, ei samaa eikä eri mieltä. Kaksi vastaajaa (3,6 %) on ilmoittanut olevansa jokseenkin eri mieltä kyseisestä väittämästä.

TAULUKKO 6. Lapseni saa päiväkodissa hyvän aikuisen mallin.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	1	1,8
ei samaa eikä eri mieltä	3	5,4
jokseenkin samaa mieltä	19	33,9
täysin samaa mieltä	33	58,9
Yhteensä	56	100,0

Taulukossa 6 näytetään vastaajien näkemys väittämään (K5): Lapseni saa päiväkodissa hyvän aikuisen mallin (esim. työntekijöiden käyttäytyminen on johdonmukaista). Suurin osa (92,8 %) vastaajista on joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä kyseisen väittämän toteutumisesta. Vastaajista 5,4 % on valinnut vaihtoehdon, ei samaa eikä eri mieltä.

Elämän opettaja -osion jälkeen vanhemmat ovat tarkentaneet mielipiteitään muun muassa uskonnosta ja juhlapyhistä. Yksi äiti kommentoi asioita seuraavalla tavalla: ”*Juhlatavat; esim. pääsiäinen todella hauskaa, että laitetaan ruohoa ja askarrellaan. Uskonnollisten juhlien suhteen toivon avarakatseisuutta.*”, ja toinen kiitteli sitä, että kristillisiä asioita ei painoteta päiväkodin toiminnassa liikaa. Toinen äiti halusi vastauksiaan kommentoimatta mainita, että hänen lapsensa eivät ole kristitystä perheestä.

Muutamassa kyselylomakkeessa vastaajat toivat esille sen, että päiväkodissa ei ole välttämättä aina paikalla tarpeeksi henkilökuntaa. Esimerkiksi yksi äiti kommentoi henkilökunnan määrää seuraavanlaisesti: ”*Lapsia on sen verran paljon aikuisiin nähden ja lastethan ehtivät joka paikkaan, että aina ei ehditä joka tilanteeseen.*”.

Eräessä lomakkeessa vastaaja kertoi jonkun ryhmän aikuisen käytöksen olevan ”*epäjohdonmukaista ja ei-aikuismaista*”. Toinen vastaaja kirjoitti seuraavaa: ”*Luullakseni johdon mukaisuuteen pyritään, mutta tuskin kukaan aikuinen/vanhempi/kasvattaja pysyy täydelliseen johdon mukaisuuteen eikä varmasti ole aina tarviskaan.*”. Eräs äiti ker-

toi lapsensa kokeneen, etteivät ”tädit kuuntele tai usko häntä”, mutta lisäsi henkilökunnan olevan muuten mukavaa.

7.3 Ihmissuhdeosaaja

Ihmissuhdeosaajan väittämien vastauksista saatu keskiarvo oli 4,5. Keskiarvo kertoo siitä, että vanhemmat ovat vastauksissaan olleet tyytyväisiä päiväkotitapaan toteuttaa ihmissuhdeosaajan roolia.

TAULUKKO 7. Lapselle opetetaan päiväkodissa vuorovaikutustaitoja.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	4	7,1
jokseenkin samaa mieltä	14	25,0
täysin samaa mieltä	35	62,5
Yhteensä	53	94,6
Puuttuu	3	5,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 7 nähdään vastaajien näkemys väittämään (K6): Lapselleni opetetaan päiväkodissa vuorovaikutustaitoja (esim. kuunteleminen, keskusteleminen). Vastaajista 87,5 % on joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että vuorovaikutustaitoja opetetaan päiväkotitapaan Kotikalliolla. Vastaajista 7,1 % on valinnut vaihtoehdon ”ei samaa eikä eri mieltä”.

TAULUKKO 8. Lapseni saa päiväkodissa riittävästi positiivista palautetta.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	6	10,7
jokseenkin samaa mieltä	19	33,9
täysin samaa mieltä	28	50,0
Yhteensä	53	94,6
Puuttuu	3	5,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 8 käy ilmi vastaajien mielipiteet väittämään (K7): Lapseni saa päiväkodissa riittävästi positiivista palautetta (esim. kiitosta hyvästä käytöksestä). Puolet vastanneista (50 %) on väittämän kanssa täysin samaa mieltä, että väittäjä toteutuu päiväkotikotikalliossa. Jokseenkin samaa mieltä on 33,9 %, ja ei samaa eikä eri mieltä 10,7 % vastanneista.

TAULUKKO 9. Lastani rohkaistaan käsittelemään myönteisiä ja kielteisiä tunteita.

	Frekvenssi	%
täysin eri mieltä	1	1,8
ei samaa eikä eri mieltä	8	14,3
jokseenkin samaa mieltä	18	32,1
täysin samaa mieltä	25	44,6
Yhteensä	52	92,9
Puuttuu	4	7,1
Yhteensä	56	100,0

Taulukko 9 kertoo vastausten jakauman liittyen väittämään (K8): Lastani rohkaistaan käsittelemään sekä myönteisiä että kielteisiä tunteita (esim. kertomaan, jos on paha mieli). Tässä väittämässä mielipiteet jakautuvat hieman enemmän kuin suurimmassa osassa väittämiä. Lähes puolet vastaajista (44,6 %) on väittämän kanssa samaa mieltä. Vastanneista 32,1 % on jokseenkin samaa mieltä väittämän toteutumisesta. Vastaajista 14,3 % ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. Yksi vastaajista (1,8 %) on sitä mieltä, että väite ei toteudu Kotikalliossa. Vastaajista 7,1 % ei kertonut mielipidettään tähän väittämään.

TAULUKKO 10. Päiväkodissa tuetaan lapseni sosiaalisten kontaktien kehittymistä.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	10	17,9
jokseenkin samaa mieltä	21	37,5
täysin samaa mieltä	24	42,9
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukko 10 osoittaa vastaajien mielipiteet väittämään (K9): Päiväkodissa tuetaan lapseni sosiaalisten kontaktien kehittymistä (esim. ystävyysuhteiden luomista). Suurin osa (80,4 %) vastanneista on joko täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että väittäjä toteutuu Kotikalliossa. Loput (17,9 %) väittämään vastanneista olivat valinneet vaihtoehdon ”ei samaa eikä eri mieltä”.

TAULUKKO 11. Päiväkodissa tuetaan lapseni itsenäisten taitojen harjoittelua.

	Frekvenssi	%
jokseenkin samaa mieltä	10	17,9
täysin samaa mieltä	46	82,1
Yhteensä	56	100,0

Taulukko 11 kertoo vastaajien mielipiteistä väittämään (K10): Päiväkodissa tuetaan lapseni itsenäisten taitojen harjoittelua (esim. itsenäinen pukeminen ja syöminen). Kaikki väittämään vastanneista on joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Jopa 82,1 % vastaajista on täysin samaa mieltä väittämän toteutumisesta päiväkotikoti Kotikalliossa. Yksikään vastaajista ei jättänyt vastaamatta tähän väittämään.

Avoimista kommentteista, koskien ihmissuhdeosaajan rooliin liittyviä väittämiä, tuli ilmi monen vanhemman kokeneen, että kysymyksiin oli vaikea vastata. Erityisesti pienten lasten vanhemmat toivat esille, että kaikilla heistä ei ole tietoa, miten päiväkodissa toimitaan. Eräs äiti ilmaisi asian näin: ”...*tyttömmme on niin pieni vielä, ettei osaa itse kertoa...*”.

Yksi äideistä koki, että hänen lastaan ei rohkaista näyttämään kielteisiä tunteita, ja kommentoi asiaa näin: ”*Lastani kielletään ilmaisemasta mielipahaa kiusatuksi tullessaan tyyliin: ”älä viitsi itkeä”*”.

Useamman vanhemman kommentteista tuli ilmi tyytyväisyys päiväkodin koko toimintaan. Eräs äiti kertoi seuraavaa: ”*Ihanaa kuulla kun oma lapsi osaa olla kohtelias myös kotona. Moni asia menee helpommin perille lapselle, kun tarhakaveri osaa tehdä jonkin asian itsenäisesti -> lapset ottavat oppia muista.*”.

7.4 Rajojen asettaja

Rajojen asettajan rooli sai vastaajilta keskiarvokseen 4,7. Tämä osoittaa, että lähes kaikki vanhemmista ovat esitetyistä väittämistä joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Keskiarvo oli kaikkien osa-alueiden vertailussa suurin.

TAULUKKO 12. Lapseni tuntee päiväkodissa olonsa turvalliseksi.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	1	1,8
ei samaa eikä eri mieltä	1	1,8
jokseenkin samaa mieltä	13	23,2
täysin samaa mieltä	38	67,9
Yhteensä	53	94,6
Puuttuu	3	5,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 12 on nähtävissä vastausten jakautuminen väittämään (K11): Lapseni tuntee päiväkodissa olonsa turvalliseksi (esim. häntä ei jätetä yksin ja hän voi luottaa aikuisen tukeen). Vastanneista 91,1 % on samaa mieltä siinä, että väittämä toteutuu Kotikalliossa. Vastaajista 1,8 % on valinnut vastausvaihtoehdon ”ei samaa eikä eri mieltä” ja 1,8 % vaihtoehdon ”jokseenkin eri mieltä”.

TAULUKKO 13. Sääntöjen ja sopimuksen rikkomisesta seuraa asianmukainen rangaistus.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	4	7,1
jokseenkin samaa mieltä	12	21,4
täysin samaa mieltä	36	64,3
Yhteensä	52	92,9
Puuttuu	4	7,1
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 13 on nähtävissä vastaajien näkemykset väittämään (K12): Sääntöjen ja sopimusten rikkomisesta päiväkodissa seuraa asianmukainen rangaistus (esim. lyömisestä joutuu jäähyenkille). Jälleen suurin osa vastanneista (85,7 %) on joko täysin samaa tai

jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaajista 7,1 % ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän toteutumisesta päiväkodissa. Vastanneista 7,1 % ei halunnut tai osannut vastata väittämään.

TAULUKKO 14. Päiväkodissa asetetaan rajoja johdonmukaisesti.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	5	8,9
jokseenkin samaa mieltä	14	25,0
täysin samaa mieltä	34	60,7
Yhteensä	53	94,6
Puuttuu	3	5,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukko 14 kertoo tulokset koskien väittämää (K13): Päiväkodissa asetetaan rajoja johdonmukaisesti (esim. pidetään sovituista asioista kiinni). Vastaajista 60,7 % on sitä mieltä, että väittämä toteutuu Kotikalliossa. 25 % vastaajista on väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä, ja 8,9 % vastaajista on valinnut vastausvaihtoehdon ”ei samaa eikä eri mieltä”.

TAULUKKO 15. Päiväkodissa noudatetaan selkeää päivärytmiä.

	Frekvenssi	%
jokseenkin samaa mieltä	2	3,6
täysin samaa mieltä	54	96,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 15 voidaan todeta vastaajien näkemys väittämään (K14): Päiväkodissa noudatetaan selkeää päivärytmiä (esim. ruokailun, ulkoilun ja päiväunien suhteen). Vastaajista kaikki (100 %) ovat väittämästä joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä.

TAULUKKO 16. Päiväkodissa taataan lapsen fyysinen koskemattomuus.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	2	3,6
jokseenkin samaa mieltä	14	25,0
täysin samaa mieltä	38	67,9
Yhteensä	54	96,4
Puuttuu	2	3,6
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 16 ilmenee vanhempien näkemys väittämään (K15): Päiväkodissa taataan lapsen fyysinen koskemattomuus (esim. tappeluihin puuttuminen). Vastaajista yli puolet (67,9 %) on täysin samaa mieltä siitä, että Kotikalliossa voidaan taata lapsen fyysinen koskemattomuus. Vastaajista neljännes (25 %) on väittämästä jokseenkin samaa mieltä.

Avoimissa kommentteissa nousi uudelleen esille, että moni vanhempi ei kokenut tietävänsä päiväkodin toiminnasta tarpeeksi osatakseen vastata väittämiin totuudenmukaisesti. Muutamassa kommentissa huokui ymmärrys päiväkodin henkilökuntaa kohtaan. Eräs äiti kommentoi näin: *”Aina eivät ohjaa jatkoon näe tai koe kaikkea. Hekin ovat ihmisiä.”*

Eräs vastaaja korosti kommentissaan päivärytmin ja rajojen tärkeyttä päiväkodissa: *”Päivärytmi on tärkeä asia. Itse vanhempana pidän sitä yhtenä tärkeimmistä asioista päivähoitossa. Lapsen on myös hyvä oppia rajat, joiden mukaan toimitaan.”* Kaikki eivät olleet tyytyväisiä päiväkodissa käytössä oleviin rangaistuksiin. Yksi äiti kirjoitti seuraavalla tavalla: *”Ryhmän poikia on rangaistu pakottamalla istumaan wc-pytyllä ilman muovista istuinosaa.”*

7.5 Huoltaja

Seuraavissa neljässä väittämässä olemme kartoittaneet huoltajan roolia päiväkodin arjessa. Huoltajan rooli saa vastaajilta keskiarvokseen 4,5, mikä tarkoittaa, että vanhemmat ovat päiväkodin toimintaan tämänkin roolin toteuttajana erittäin tyytyväisiä.

TAULUKKO 17. Päiväkodissa on tarjolla sopivasti lapseni ikätasoa vastaavia virikkeitä.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	1	1,8
ei samaa eikä eri mieltä	5	8,9
jokseenkin samaa mieltä	18	32,1
täysin samaa mieltä	32	57,1
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 17 nähdään vastaajien mielipide väittämään (K16): Päiväkodissa on tarjolla lapselleni sopivasti hänen ikätasoaan vastaavia virikkeitä (esim. leluja ja kirjoja on saatavilla). Vastaajista lähes 90 % on esitetystä väittämästä joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Viisi (8,9 %) vastaajaa on ilmaissut olevansa esitetystä väittämästä ”ei samaa eikä eri mieltä”.

TAULUKKO 18. Lapseni saa päiväkodissa monipuolista ja terveellistä ravintoa.

	Frekvenssi	%
täysin eri mieltä	2	3,6
jokseenkin eri mieltä	2	3,6
ei samaa eikä eri mieltä	2	3,6
jokseenkin samaa mieltä	17	30,4
täysin samaa mieltä	32	57,1
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 18 nähdään, mitä mieltä vanhemmat ovat väittämästä (K17): Lapseni saa päiväkodissa monipuolista ja terveellistä ravintoa (esim. herkkujen syöntiä rajoitetaan). Vastaajista hieman yli puolet (57,1 %) on väittämästä täysin samaa mieltä pitäen päiväkodin tarjoamia aterioita ravitsevina ja täysipainoisina. Vastaajista lähes kolmannes on väittämästä jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista 7,2 % on joko täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä väittämän toteutumisesta päiväkotiki Kotikalliassa.

TAULUKKO 19. Lapselleni taataan riittävästi lepoa rauhallisessa ympäristössä.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	4	7,1
jokseenkin samaa mieltä	13	23,2
täysin samaa mieltä	38	67,9
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 19 nähdään vastaajien mielipide väittämään (K18): Lapselleni taataan päiväkodissa riittävästi lepoa rauhallisessa ympäristössä (esim. meteli ei häiritse lapseni nukkumista). Vastaajista yli 90 % kokee, että lapsen levon saanti on riittävää ja rauhallinen ympäristö levolle on turvattu. Nämä vastaajat ovat valinneet vastausvaihtoehdoksi joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista neljä (7,1 %) ei ole asiasta samaa eikä eri mieltä.

TAULUKKO 20. Lapselleni opetetaan perushygieneiasta huolehtimista.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	1	1,8
ei samaa eikä eri mieltä	4	7,1
jokseenkin samaa mieltä	9	16,1
täysin samaa mieltä	42	75,0
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 20 selviää vanhempien mielipide väittämään (K19): Lapselleni opetetaan perushygieneiasta huolehtimista (esim. käsienspesu ja wc-käyttäytyminen). Vanhemmista jälleen valtaosa eli yli 90 % on väittämästä joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vastaajien joukossa on neljä (7,1 %) vanhempaa, jotka ovat ilmaisseet, että he eivät ole asiasta samaa eivätkä eri mieltä. Vain yksi (1,8 %) vastanneista on asiasta jokseenkin eri mieltä.

Huoltajan rooli -osion jälkeen vanhemmat ovat perustelleet mielipiteitään koskien muun muassa päiväkodin tarjoamaa ruokaa ja päiväunien tarpeellisuutta. Yhden äidin kommentti ruokailuun liittyen oli seuraava: ”*Ruoka-annokset aika mitättömiä esim. aamulla tuntuu siltä että saako lapsi tarpeeksi syötävää niin halutessaan*”. Myös päiväunien

nukkuminen herätti keskustelua ja yksi vastanneista vanhemmista oli asiasta tätä mieltä: ”*pakollinen nukkuminen ei ole hyvä!*” Yleisesti ottaen vanhemmat osoittivat kuitenkin tyytyväisyyttään sekä ruokailun että päiväunien suhteen.

7.6 Rakkauden antaja

Rakkauden antajan rooli sai vanhemmilta keskiarvoksi 4.2. Keskiarvo on osa-alueista heikoin, mutta kuitenkin yli neljän. Tässä osiossa vanhemmat olivat jättäneet vastaamatta väittämiin muita osioita enemmän.

TAULUKKO 21. Päiväkodissa huomioidaan lapseni hellyyden ja läheisyyden tarve.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	2	3,6
ei samaa eikä eri mieltä	10	17,9
jokseenkin samaa mieltä	17	30,4
täysin samaa mieltä	26	46,4
Yhteensä	55	98,2
Puuttuu	1	1,8
Yhteensä	56	100,0

Taulukosta 21 selviää vastaajien näkemys väittämään (K20): Päiväkodissa huomioidaan lapsen hellyyden ja läheisyyden tarve (esim. otetaan syliin ja lohdutetaan). Vastaajista yli 75 % on sitä mieltä, että lapsen hellyyden ja läheisyyden tarve huomioidaan Kotikaliossa kiitettävällä tavalla. Näiden vanhempien vastausvaihtoehtona on ollut joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista huomattava osa (17,9 %), eli kymmenen vanhempaa, ei osaa ottaa kantaa väittämään ja heidän valintansa vastausvaihtoehdoksi on ollut, ei samaa eikä eri mieltä. Kaksi vastaajista (3,6 %) on väittämstä jokseenkin eri mieltä.

TAULUKKO 22. Päiväkodin henkilökunta huomioi lapseni tunnetilat toiminnassaan.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	2	3,6
ei samaa eikä eri mieltä	13	23,2
jokseenkin samaa mieltä	16	28,6
täysin samaa mieltä	22	39,3
Yhteensä	53	94,6
Puuttuu	3	5,4
Yhteensä	56	100,0

Taulukossa 22 on esitetty vanhempien näkemys väittämään (K21): Päiväkodin henkilökunta huomioi lapseni tunnetilat toiminnassaan (esim. ei pakota väsynyttä lasta yhteisleikkiin). Vastajien enemmistö (67,9 %) on sitä mieltä, että päiväkodin henkilökunta onnistuu tehtävässä hyvin. Vastajista kolmetoista (23,2 %) on ilmaissut, että ei ole asiasta samaa eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä esitetystä väittämästä vastaajista on kaksi (3,6 %).

TAULUKKO 23. Päiväkodissa tuetaan lapseni itsetunnon kehitystä.

	Frekvenssi	%
ei samaa eikä eri mieltä	6	10,7
jokseenkin samaa mieltä	18	32,1
täysin samaa mieltä	27	48,2
Yhteensä	51	91,1
Puuttuu	5	8,9
Yhteensä	56	100,0

Taulukossa 23 on esitetty väittämä (K22): Päiväkodissa tuetaan lapseni itsetunnon kehitystä (esim. hyväksytään lapsi sellaisena kuin hän on). Vanhemmista valtaosa (80,3 %) on väittämästä joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Kuusi (10,7 %) vastanneista vanhemmista ilmaisee olevansa ei samaa eikä eri mieltä päiväkodin roolista lapsen itsetunnon kehittymisen tukijana. Vastauksista puuttuu viiden (8,9 %) vastaajan mielipide väittämään.

TAULUKKO 24. Päiväkodissa kohdellaan lastani yksilönä.

	Frekvenssi	%
jokseenkin eri mieltä	2	3,6
ei samaa eikä eri mieltä	8	14,3
jokseenkin samaa mieltä	15	26,8
täysin samaa mieltä	26	46,4
Yhteensä	51	91,1
Puuttuu	5	8,9
Yhteensä	56	100,0

Viimeisessä taulukossa 24 (K23) on esitetty väittämä: Päiväkodissa kohdellaan lastani yksilönä. Vastaajista lähes puolet (46,4 %) on väittämästä täysin samaa mieltä. Jokseenkin samaa mieltä lasten yksilöllisestä kohtelusta päiväkodissa on vanhemmista noin neljännes (26,8 %). Jokseenkin eri mieltä väittämästä on vastaajista kaksi (3,6 %). Vanhemmista kahdeksan (14,3 %) ei ole väittämästä samaa eikä eri mieltä, ja viiden (8,9 %) vastaus väittämään puuttuu tai heillä ei ole mielipidettä asiasta.

Viimeisen osion jälkeen vastaajilla oli mahdollisuus kommentoida vastauksiaan sekä tutkimuksen luonnetta yleisesti. Useat vanhemmista toivat avoimissa kommentissaan esille tyytyväisyyttään päiväkotia Kotikallion toimintaan esimerkiksi näillä sanoilla: ”*Olemme olleet aina erittäin tyytyväisiä päiväkodin toimintaan. Henkilökunta on todellakin mahtavaa ja uskon heidän vilpittömästi välittävän lapistamme. Kiitokset!*”

Monet vanhemmat toivat esille, että kyselyyn oli paikoitellen vaikea vastata. Niin kuin aikaisemminkin, näissä kommentteissa perusteluina oli useimmiten lapsen ikä. Vanhemmat kokivat, että koska oma lapsi on vielä niin pieni eikä osaa puhua, on vanhempien vaikeaa tietää, mitä päiväkodissa päivän aikana tapahtuu. Myös vastausvaihtoehto kolme (ei samaa eikä eri mieltä) tarkoittaa monen vastaajan mielestä samaa kuin ”en tiedä”. Yksi vastanneista äideistä esitti asiansa näin: ”*Tutkimuksen heikkous on siinä, että vanhempi, joka ei käytännössä seuraa päivän kulumista ja käytäntöjä ei pysty kuin arvailemaan lapsen käyttäytymistä tulkiten miten hyvin asiat ovat. Vanhemmat eivät voi olla kuin yksi arvioiva osapuoli*”.

7.7 Lapsen sukupuolen vaikutus vastauksiin

Muutamissa väitteissä on huomattavissa selkeitä (hieman alle tai yli 10 %) eroja tyttöjen ja poikien vanhempien vastausten välillä. Eniten eroja on rakkauden antaja -osion väitteiden vastauksissa. Kaikista osa-alueen väittämistä suurin osa vastaajista on ilmoittanut olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Kuitenkin jommankumman edellä mainitun vaihtoehdon valinneiden tyttöjen vanhempien määrä on 16 % suurempi kuin poikien vanhempien väittämässä K21-K23. Lyhyesti sanottuna tyttöjen vanhemmat kokevat rakkauden antajan roolin toteutuvan päiväkotiki Kotikallion toiminnassa paremmin kuin poikien vanhemmat.

TAULUKKO 25. Päiväkodin henkilökunta huomioi lapseni tunnetilat toiminnassaan (ristiintaulukointi).

		Päiväkodin henkilökunta huomioi lapseni tunnetilat toiminnassaan.				Yhteensä
		jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	
Lapsen sukupuoli	tyttö	2	3	7	12	24
	poika	0	10	7	10	27
Yhteensä		2	13	14	22	51

Taulukossa 25 on esitetty ristiintaulukoinnin tuloksia väitteestä K21: Päiväkodin henkilökunta huomioi lapseni tunnetilat toiminnassaan (esim. ei pakota väsynyttä lasta yhteisleikkiin). Tyttöjen vanhemmista 79,0 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteen toteutumisesta päiväkotiki Kotikalliossa. Kolme tyttöjen vanhempaa (13,0 % vastanneista) ei ollut samaa eikä eri mieltä, ja 8,0 % vastanneista tyttöjen vanhemmista oli jokseenkin eri mieltä väittämästä. Poikien vanhemmista 63,0 % oli joko jokseenkin tai täysin samaa mieltä kyseisestä väittämästä, ja loput eli 37,0 % ei ollut samaa eikä eri mieltä.

TAULUKKO 26. Päiväkodissa kohdellaan lastani yksilönä (ristiintaulukointi).

		Päiväkodissa kohdellaan lastani yksilönä.				Yhteensä
		jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	
Lapsen sukupuoli	tyttö	1	2	8	13	24
	poika	1	6	5	13	25
Yhteensä		2	8	13	26	49

Taulukosta 26 on nähtävissä ristiintaulukoinnin tuloksia väitteestä K23: Päiväkodissa kohdellaan lastani yksilönä (esim. otetaan huomioon lasten ominaisuudet, kuten ujous tai vilkkaus). 88,0 % vastanneista tyttöjen vanhemmista oli joko jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Poikien vanhemmista jommankumman vaihtoehdon oli valinnut 72,0 %. Yksi vastaaja sekä tyttöjen (4,0 %) että poikien vanhemmista (4,0 %) oli väitteestä jokseenkin eri mieltä. Ei samaa eikä eri mieltä ilmoitti poikien vanhemmista olevan 24,0 % ja tyttöjen vanhemmista 8,0 %.

Tyttöjen vanhemmat kokevat myös ihmissuhdeosaaja -osa-alueen väitteiden K6, K8 ja K9 toteutuvan Kotikalliossa poikien vanhempia paremmin. Kyseiset väitteet koskevat vuorovaikutustaitoja, tunteiden ilmaisua ja sosiaalisia kontakteja.

Rajojen asettaja -osa-alueesta muodostettujen väitteiden kannanotoissa ei tyttöjen ja poikien vanhempien kesken ollut mainittavaa eroa, lukuun ottamatta väitettä K12, joka koskee sääntöjen rikkomista ja siitä seuraavaa rangaistusta. Tämänkin väitteen tyttöjen vanhemmat kokevat toteutuvan poikien vanhempia paremmin Kotikallion toiminnassa.

Tyttöjen vanhemmat kokevat myös huoltaja-osion pohjalta muodostettujen väitteiden K17 ja K19 toteutuvan Kotikallion toiminnassa poikien vanhempia paremmin. Kyseiset väitteet koskevat terveellistä ravintoa ja siisteyskasvatusta.

Ainoa väite, jonka poikien vanhemmat kokevat toteutuvan tyttöjen vanhempia paremmin päiväkodin toiminnassa, on elämän opettaja -osion väite K4, jossa kysytään perinteiden vaalimisesta päiväkodissa.

7.8 Lapsen iän vaikutus vastauksiin

Tarkasteltaessa lasten ikää suhteessa heidän vanhempiensa vastauksiin, on huomattavissa pieniä eroja 3- ja alle 3-vuotiaiden sekä 4- ja yli 4-vuotiaiden lasten vanhempien vastauksissa. Opinnäytetyömme luettavuuden helpottamiseksi viittaamme 3- ja alle 3-vuotiaisiin lapsiin termillä ”pienet” lapset, ja 4- ja yli 4-vuotiaisiin lapsiin termillä ”isot” lapset.

Osa-alueista eniten eroja ilmenee pienten ja isojen lasten vanhempien välillä huoltaja-osiossa. Pienten lasten vanhempien mielestä väitteet K16, K18 ja K19 pitävät paikkansa päiväkotiki Kotikallion toiminnassa paremmin kuin isojen lasten vanhempien mielestä. Väitteet käsittelevät virikkeiden ja levon sopivaa määrää sekä siisteyskasvatuksen opetusta. Sen sijaan väitteen K17, joka käsittelee monipuolista ja terveellistä ravintoa, isojen vanhemmat kokevat toteutuvan pienten vanhempien paremmin.

Rajojen asettaja -osiossa esitellään väitteitä muun muassa lapsen turvallisuuden tunteesta (K11), sopivista rangaistuksista (K12) sekä rajojen johdonmukaisesta asettamisesta (K13). Isojen lasten vanhemmat kokevat väitteiden K12 ja K13 toteutuvan päiväkodin toiminnassa pienten lasten vanhempien paremmin. Pienten vanhemmat sen sijaan kokevat väitteen K11 toteutuvan isojen vanhempien paremmin.

Ihmissuhdeosaaja -osion väitteistä kahdessa on huomattavissa selkeitä eroja pienten ja isojen lasten vanhempien välillä. Isojen vanhemmat kokevat väitteiden K6 ja K8 toteutuvan päiväkotiki Kotikalliossa pienten lasten vanhempien paremmin. Kyseiset väitteet liittyvät vuorovaikutustaitojen opetukseen ja erilaisten tunteiden käsittelemiseen.

Pienten lasten vanhemmat kokevat elämän opettaja -osion väitteen K4 toteutuvan päiväkodin toiminnassa selkeästi paremmin kuin isojen lasten vanhemmat. Väitteessä tiedusteltiin vanhempien näkemystä tärkeiden perinteiden vaalimisesta päiväkodissa. Väite K2, joka käsittelee tärkeiden arvojen opetusta, pitää sen sijaan isompien lasten vanhempien mielestä paremmin paikkansa.

TAULUKKO 27. Päiväkodissa vaalitaan perheellemme tärkeitä perinteitä (ristiintaulukointi).

		Päiväkodissa vaalitaan perheellemme tärkeitä perinteitä.				Yhteensä
		jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	
Lapsen ikä	3 v. ja nuoremmat	0	2	4	17	23
	4 v. ja vanhemmat	2	6	7	15	30
Yhteensä		2	8	11	32	53

Taulukosta 27 selvenee ristiintaulukoinnin avulla lapsen iän vaikutus väitteeseen K4: Päiväkodissa vaalitaan perheellemme tärkeitä perinteitä (esim. vietetään juhlapäiviä). 3-vuotiaiden ja nuorempien lasten vanhemmista 91 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteestä. 4-vuotiaiden ja vanhempien lasten vanhemmista näistä jommankumman vastausvaihtoehdon oli sen sijaan valinnut vain 73 % vastanneista. Esitetystä väittämästä, ei samaa eikä eri mieltä, 3-vuotiaiden ja sitä nuorempien lasten vanhemmista oli 9 %, kun taas 4-vuotiaiden ja vanhempien lasten vanhemmista 20 % toi esille epäietoisuuttaan väittämää kohtaan. Vanhempien lasten vanhemmista 7 % oli myös valinnut vaihtoehdon jokseenkin erimieltä.

Rakkauden antaja -osion muutamassa väitteessä on huomattavissa eroja pienten ja isojen lasten vanhempien kesken. Pienten lasten vanhemmat kokevat väitteen K20 pitävän paikkansa päiväkotikiikallion toiminnassa paremmin kuin isojen lasten vanhemmat. Kyseinen väite koskee lapsen hellyyden tarpeen huomioimista. Sen sijaan isojen lasten vanhemmat kokevat väitteen K22 pitävän paikkansa pienten lasten vanhempia paremmin. Väite käsittelee lapsen itsetunnon kehittymisen tukemista päiväkodissa työskentelevien aikuisten toimesta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Opinnäytetyömme tuloksista heräsi monia ajatuksia, joista kerromme tässä luvussa. Edellisessä osiossa esitimme tutkimustulokset kyselylomaketta vastaavassa järjestyksessä. Tässä luvussa teemme johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista asettamiimme tutkimuskysymyksiin viitaten. Olemme pyrkineet mahdollisimman objektiiviseen näkökulmaan tehdessämme johtopäätöksiä aineistosta.

Opinnäytetyömme ajoittuu ajankohtaan, jolloin on käyty paljon julkista keskustelua kasvatustuun siirtymisestä kodeilta yhä enemmän yhteiskunnan harteille. Suhteutettuna päiväkotit Kotikalliossa hoidossa olevien lasten määrään kokonaisotoksemme (N = 56) oli laaja. Tästä johtuen pidämme saamiemme tuloksia hyödyllisinä päiväkodin toiminnan kehittämistä ajatellen. Päivähoidossa 1990-luvun alussa suoritettujen käyttäjätutkimukset (Hujala-Huttunen – Nivala 1996: 19) osoittavat, että vanhemmilla on halukkuutta vaikuttaa oman lapsensa päivähoitokasvatukseen, ja päivähoiton kehittämiseen. Korkea vastausprosentti (64 %) tukee edellä esitettyä väitettä. Vanhemmilla oli selvästi mielenkiintoa aihetta kohtaan ja kyselyyn osallistumista pidettiin tärkeänä. Saamiemme tulosten voidaankin katsoa kuvaavan hyvin kyselyhetken vastaajien mielipiteitä roolikartan osa-alueiden toteutumisesta päiväkotit Kotikalliossa.

Tulokset osoittavat, että vanhempien mielestä vanhemmuuden roolikartan osa-alueet toteutuvat päiväkodin toiminnassa. Kaikki roolikartan osa-alueet saavat yhteenlasketuksi keskiarvokseen enemmän kuin neljä. Jokaisessa väittämässä vastausvaihtoehto ”täysin samaa mieltä” on kaikista suosituin. Ainoastaan muutama vastaaja on ”täysin eri mieltä” joistakin esitetyistä väittämistä, mutta määrä on prosentuaalisesti erittäin pieni.

Rajojen asettajan rooli saa vastaajilta korkeimman keskiarvon. Tämän voidaan katsoa tarkoittavan, että päiväkodin arjessa vanhempien mielestä rajoja asetetaan johdonmukaisesti. Rajojen asettaminen luo lapselle turvallisuuden tunnetta. Selkeät säännöt ja työntekijöiden yhdenmukainen linja kasvatuksessa näkyy vanhempien vastauksissa. Valtaosalla vastanneista on hyvin selkeä kuva rajojen asettajan rooliin liittyvistä kasvatuskäytännöistä päiväkodissa. Tämä on pääteltävissä siitä, että vain harva on valinnut rajojen asettajan roolia koskeviin väittämiin vastausvaihtoehtoista ”ei samaa eikä eri mieltä”.

Keskiarvoista pienimmän saa vanhemmilta rakkauden antajan rooli. Tässä osa-alueessa vanhemmat tuovat myös eniten esille epätietoisuuttaan päiväkodin käytännöistä roolin toteuttajana. Rakkauden antajan rooli liitetään läheisesti lapsen vanhempaan, ja tämä varmasti osaltaan näkyy vanhempien vastauksissa. Vanhemmat saattavat ymmärtää käsitteen ”rakkauden antaja” liittyvän enemmän vanhemmuuteen, ja mieltävät sen roolin toteuttajan olevan enemmän kodin kuin päiväkodin tehtävä.

Vanhempien avoimista kommenteista voimme nostaa esille muutamia huomionarvoisia asioita. Avoimet kommentit osoittavat vanhempien olevan muutenkin kuin roolikartan osa-alueiden toteutumisessa erittäin tyytyväisiä päiväkodin toimintaan lapsensa kasvattajana. Useat vanhemmat tuovat esille tyytyväisyyttään päiväkodin toimintaa ja henkilökuntaa kohtaan.

Toinen merkittävä asia, joka nousee avoimista kommenteista esille, on että vanhemmat kokevat tietävänsä päiväkodissa tapahtuvasta arjesta liian vähän voidakseen totuudenmukaisesti vastata esitettyihin väittämiin. Usein perusteluna on oman lapsen olevan vielä niin pieni, että hän ei osaa puhua, ja tämän takia vanhemmilla ei ole selkeää käsitystä, mitä päiväkodissa päivän aikana tapahtuu.

Ristiintaulukoinnin tulokset toivat esille joitakin eroja tyttöjen ja poikien vanhempien välillä. Useissa väitteissä, joissa tiedustellaan vastaajien mielipiteitä koskien muun muassa tunteiden ilmaisua, lapsen tunnetiloja, sosiaalisia kontakteja ja vuorovaikutustaitoja, voidaan todeta poikien vanhempien olevan vähemmän samaa mieltä väitteiden toteutumisen kanssa kuin tyttöjen vanhempien.

Ristiintaulukointi toi myös esille eroja pienten ja isojen lasten vanhempien vastausten välillä. Pienten lasten vanhemmat kokivat sellaisten väitteiden, joissa kysyttiin virikkeiden ja levon määrästä, siisteyskasvatuksen opetuksesta ja lapsen turvallisuuden tunteesta, toteutuvan paremmin kuin isojen lasten vanhemmat.

9 POHDINTA

Tämä opinnäytetyö on selvitys vanhemmuuden roolikartan osa-alueiden toteutumisesta päiväkotiki Kotikalliossa vanhempien näkemyksen mukaan. Opinnäytetyömme tulokset koskevat ainoastaan päiväkotiki Kotikalliota, eivätkä ole näin ollen yleistettävissä muihin päiväkoteihin. Toivomme, että opinnäytetyöstämme olisi hyötyä työelämälle, ja se voisi olla osaltaan kehittämässä päiväkotiki Kotikallion toimintaa yhä parempaan suuntaan. Toivomme myös, että opinnäytetyömme voisi toimia keskustelun virittäjänä työntekijöiden ja vanhempien välillä arvioitaessa päiväkodin kasvatuksellista toimintaa sekä kasvatusvastuun jakautumista kodin ja päiväkodin välille. Keskustelut päiväkodin johtaja

Marja-Liisa Laukkasen kanssa, ja hänen ajatuksensa kasvatusvastuun siirtymisestä yhä enemmän vanhemmilta päiväkodille, kuvastaa paljon koko yhteiskuntamme tasolla käytävää keskustelua siitä, kenelle vastuu lasten kasvatuksesta pääosin kuuluu.

Halusimme tuoda opinnäytetyössämme vanhempien äänen kuuluviin. Heidän näkemyksensä päiväkodissa toteutettavasta työstä on muodostunut oman lapsen kautta seuraamalla tämän kehittymistä ikätovereidensa parissa. Päiväkotitoiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että vanhemmat saavat tilaisuuden ilmaista mielipiteensä, ja olla osaltaan vaikuttamassa päiväkodin toimintaan lapsen jokapäiväisenä kasvuympäristönä.

Työssämme emme alun pitäen lähteneet niinkään tutkimaan, kuinka paljon kasvatusvastuu lasten vanhempien mielestä kuuluu päiväkodille. Olimme enemmän kiinnostuneita siitä, kuinka vanhemmille suunnitellun vanhemmuuden roolikartan esittämät vanhemmuuden roolit toteutuvat päiväkotityössä. Päivähoidossa tällä hetkellä painottuvan kasvatuskumppanuuden perimmäinen ajatus on, että lapsen kasvatusta muodostaisi turvallisen ja ristiriidattoman kokonaisuuden. Tällöin on tärkeää, että perinteisesti vanhemmuuteen kuuluvat roolit toteutuisivat myös päiväkodissa tehtävässä kasvatustyössä. Tämän asian selvittäminen oli opinnäytetyömme tutkimuskysymyksen taustalla.

Jälkeenpäin olemme paljon pohtineet kyselylomakkeen muotoilua ja sanamuotoja. Olemme miettineet, oliko kyselylomakkeemme ja sen väittämät muotoiltu niin, että ne tukivat positiivisia vastauksia, vai ovatko vanhemmat vain oikeasti niin tyytyväisiä Kotikallion toimintaan. Vastausvaihtoehtojen täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä välistä eroavuutta on vaikea määritellä, koska molemmat ilmaisevat kuitenkin positiivista näkökantaa. Samaa koskee vastausvaihtoehtoja täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä. Molemmissa vastausvaihtoehtojen vastaajat osoittavat olevansa jollain tapaa tyytymättömiä. Näin jälkeenpäin ajateltuna, olisi ollut mielenkiintoista suorittaa sama selvitys jossain toisessa päiväkodissa vertailevana tutkimuksena. Olisivatko vastaukset olleet yhtä positiivisia? Ovatko vanhemmat yleisesti tyytyväisiä päivähoidon tasoon, vai onko päiväkotikoti Kotikallio onnistunut työssään poikkeuksellisen hyvin?

Vastausprosentti kyselyyn oli 64 %. Sen voidaan sanoa olevan kvantitatiiviselle tutkimukselle hyvä vastausprosentti. Korkea vastausprosentti kertoo, että monet vanhemmat kokivat tärkeäksi vastata kyselyyn. Vanhemmista 36 % jätti kuitenkin vastaamatta. Yksiselitteistä syytä puuttuviin vastauksiin on vaikea löytää. Yksi ryhmä vastauskatoa se-

littämään ovat maahanmuuttajavanhemmat. Kyselylomakkeita oli vain suomeksi. Epäilyksiemme mukaan maahanmuuttajavanhempien suomen kielentaito ei ole riittävän hyvä lomakkeen täyttämiseen. Niiden kääntäminen usealle muulle kielelle olisi ollut meillemme liian suuritöistä ja käytännössä melkein mahdotonta toteuttaa. Kaksi vastauslomaketta, jotka jouduimme hylkäämään epäselvyyden vuoksi, olivat oletettavasti maahanmuuttajavanhempien vastauksia. Valitettavaa on, että he eivät saaneet ääntänsä kuuluviin tässä kyselyssä. Arvailujen varaan jää, olisiko tulosten luonne muuttunut, jos vastausprosentti olisi ollut vielä korkeampi, ja kaikki vastaamatta jättäneet olisivat ilmaisseet mielipiteensä.

Tulokset saatuamme ja niitä analysoituamme meitä mietitytti monet ”en tiedä” -kommentit. Kyselyn mukana olleessa saatekirjeessä painotimme, että vanhempien tulisi vastata väittämiin oman näkemyksensä mukaan. Likertin asteikon vastausvaihtoehdoissa ei ole vaihtoehtoa ”en tiedä”. Erityisesti pienten lasten vanhempia vaivasi tämä. Moni kertoi, että ei voi tietää, mitä päiväkodissa päivän aikana tapahtuu, kun oma lapsi on vielä niin pieni, ettei osaa puhua. Jouduimme hylkäämään useampia vastauksia, joissa kolmas vastausvaihtoehto ”ei samaa eikä eri mieltä” oli vedetty yli, ja korvattu se ”en tiedä” vaihtoehdolla.

Mielestämme yleisesti positiivisista tuloksista huolimatta huolestuttavaa on se, että lasten vanhemmat eivät tiedä, minkälaisista asioista lapsen arki päiväkodissa muodostuu. Vanhempien tyytyväisyydestä huolimatta mietityttämään jää, toteutuuko kasvatuskumppanuus päiväkodissa sittenkään sen periaatteiden mukaisesti. Kyllähän pientenkin lasten vanhempien tulisi tietää, mitä heidän lapsensa päivän aikana päiväkodissa kokee. Jos lapsi ei itse osaa kertoa päivän tapahtumista, tulisi vanhempien saada tieto päiväkodin henkilökunnalta. Lapsen kehityksen ja johdonmukaisen kasvatuksen kannalta ihan teellistä olisi, että molemmat kasvatusympäristöt olisivat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Jos vanhemmat eivät tiedä riittävästi päiväkodin kasvatuskäytännöistä, on tässä vuorovaikutussuhteessa puutteita.

Erään mielenkiintoisen havainnon teimme ristiintaulukoidessamme väittämiä lapsen sukupuoli – muuttujan kanssa. Kyselyssä erityisesti väitteet liittyen tunteiden ilmaisuun ja sosiaalisten taitojen tukemiseen saivat huonommat arviot poikien vanhemmilta. Esimerkiksi rakkauden antaja -osa-alueen väittämissä poikien vanhemmat antoivat negatiivisempia vastauksia kuin tyttöjen vanhemmat. Erot eivät ole suuria, mutta kuitenkin

selkeästi huomattavissa. Mistä johtuu, että poikien ei koeta saavan niin paljon osakseen rakkauden antaja rooliin kuuluvia hellyyttä ja tunnetilojen huomioimista? Ajatellaanko poikien jo näin pienenä olevan vähemmän tunteellisia ja hellyyttä tarvitsevia? On harmillista, jos tällaista sukupuolistereotypiaa aletaan luoda jo päivähoitossa.

Toinen huomionarvoinen asia liittyy ristiintaulukoinnin tuloksiin koskien lasten ikää. Pienten lasten vanhemmat olivat selkeästi isojen lasten vanhempia tyytyväisempiä esimerkiksi sellaisten väitteiden toteutumiseen, jotka koskevat hellyyden tarpeen huomioimista, levon määrää ja lapsen turvallisuuden tunnetta. Ehkä yleisesti voidaan ajatella aikuisten kohtelevan pieniä lapsia luonnostaan enemmän hellien ja suojellen, kun taas isompia lapsia kannustetaan itsenäisempään toimintaan. Tämä on sinänsä hyvä asia, mutta toisaalta on muistettava, että 5-vuotiaskin on vielä pieni lapsi, joka kaipaa välillä aikuisen turvallista syliä ja lohdutusta.

Opinnäytetyömme tuloksista tehty yksinkertainen johtopäätös on se, että päiväkotit Kotikalliassa vanhemmuuden roolikartan osa-alueet toteutuvat vanhempien mielestä erittäin hyvin. Jälkikäteen ajateltuna olisi ollut myös tärkeää kysyä, miten vanhemmat kokevat kasvatusvastuun jakautumisen kodin ja päiväkodin välille. Monet ”en tiedä” vastaukset mahdollisesti kertovat siitä, että kasvatusvastuu on siirtymässä lasten vanhemmilta yhä enemmän päiväkodille. Nykypäivän tilannetta päivähoitossa kuvaa hyvin se, että monet vanhemmista eivät osanneet vastata väittämiin.

Kasvatusvastuu ja sen jakautuminen kahden tahon välille ei varsinaisesti ollut opinnäytetyömme tutkimuskysymys, mutta asia nousee tuloksista esille, ja antaa aihetta lisäpohdintaan. Jotta päiväkodin kasvatustyö tulisi tutummaksi vanhemmille, vanhempainiloissa olisi hyvä arkikäytäntöjen läpikäymisen lisäksi paneutua tarkemmin pohtimaan päiväkodin kasvatuskäytäntöjä, ja niiden taustalla vaikuttavia asioita. Sen lisäksi, että muistutettaisiin lasten vaatteiden nimikoimisesta, vanhempien kanssa keskusteltaisiin myös esimerkiksi rajojen asettamisesta ja hellyyden osoittamisesta. Toki Kotikalliassakin on käytössä hoito- ja kasvatustilaukset, joissa voitaisiin ajatella käytävän läpi juuri tällaisia asioita. Kuitenkin vanhempien vastauksista kävi ilmi, että he eivät ole tietoisia kaikista päiväkodin kasvatuskäytännöistä.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haasteellinen prosessi, joka on vaatinut paitsi aikaa, myös pitkäjänteisyyttä. Työtä on tehty kolmen hengen ryhmässä, joka on tuonut työs-

kentelyprosessiin omat etunsa, mutta myös lisähaasteensa. Keskustelua on syntynyt ehkä enemmän ja näkökulma on laajentunut, kun useampi ihminen on tuonut ajatuksiinsa vähän erilaisista näkökulmista esille. Vaikeutena on ollut yhteisen aikataulun löytäminen ja eriävien mielipiteiden yhteensovittaminen. Olemme kuitenkin mielestämme oppineet paljon varhaiskasvatuksesta sekä siihen liittyvistä mahdollisuuksista ja haasteista.

Työtä tehdessämme mietimme, että jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista selvittää, miten päiväkotit Kotikallion henkilökunta näkee vanhemmuuden roolikartan osaluokkien toteutuvan päiväkodin toiminnassa. Näin olisi mahdollista saada kokonaisvaltaisempi kuva päiväkodin toiminnasta, kun myös henkilökunta pääsisi arvioimaan omaa työtään. Kiinnostavaa olisi myös suorittaa sama kysely jossain toisessa päiväkodissa vertailevan näkökulman saamiseksi aiheeseen.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2003: Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Tampere: Tammer-Paino.
- Alkula, Tapani – Pöntinen, Seppo – Ylöstalo, Pekka 1994: Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.
- Heikkilä, Tarja 2004: Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Helminen, Marja-Liisa 1999a: Roolikartan käyttötarkoitus. Teoksessa Helminen, Marja-Liisa – Iso-Heiniemi, Mari. (toim.) 1999: Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Helminen, Marja-Liisa 1999b: Yleisohjeet. Teoksessa Helminen, Marja-Liisa – Iso-Heiniemi, Mari. (toim.) 1999: Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Helminen, Marja-Liisa – Iso-Heiniemi, Mari 1999: Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Hirsijärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2007: Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Holma, Tupu – Rousu, Sirkka: Saatesanat. Teoksessa Helminen, Marja-Liisa – Iso-Heiniemi, Mari. (toim.) 2001: Vanhemmuuden roolikartta. Syvänä ja sovelta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Hujala-Huttunen, Eeva – Nivala, Veijo 1996: Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Oulun yliopisto.
- Hujala, Eeva – Puroila, Anna-Maija – Parrila-Haapakoski, Sanna – Nivala, Veijo 1998: Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Iso-Heiniemi, Marja-Liisa 1999: Kehityopsykologinen näkökulma vanhemmuuden rooleihin. Teoksessa Helminen, Marja-Liisa – Iso-Heiniemi, Mari. (toim.) 1999: Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Karila, Kirsti – Nummenmaa, Anna-Raija 2001: Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkoti. Juva: WSOY.
- Kaskela, Marja – Kekkonen, Marjatta 2006: Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Keskinen, Soili – Virjonen, Heili 2004: Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Krause, Kaisa – Kiikkala, Irma 1997: Hoitotieteellisen tutkimuksen peruskysymyksiä. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Laukkanen, Marja-Liisa 2007. Päiväkodin johtaja. Päiväkoti Kotikallio. Helsinki. Haastattelu 23.10.2007.
- Metsämuuronen, Jari 2006: Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 2. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Rautiainen, Mari 2001: Vanhemmuuden roolikartta – Syvennä ja sovela. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Reuna, Veera 1999: Vanhemmuutta toteuttamassa. Päiväkotilasten vanhempien ja päiväkotien henkilökunnan mielipiteitä lapsiperheiden arjesta ja lasten kasvatuksesta. Perhebarometri 1999. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos E 7/1999.
- Rissanen, Riitta: Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina: Fenomenografisia näkökulmia tradenomien opinnäytetyöhön 2003. Tampere University Press. Verkkodokumentti. <<http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5806-0.pdf>>. Päivitetty 12.4.2003. Luettu 21.8.2007.
- Seppälä, Niina 2000: Yhteispelillä lapsen parhaaksi. Perhebarometri 2000. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos E 9/2000.

Sosiaali- ja Terveysministeriö 2007: Lasten päivähoido ja varhaiskasvatus. Verkkodokumentti. <<http://www.stm.fi/Resource.phx/vastt/perhe/prlas/index.htx>>. Päivitetty 23.7.2007. Luettu 6.9.2007.

Sosiaalivirasto: Päiväkoti Kotikallio. Verkkodokumentti. <<http://tinyurl.com/2o7opc>>. Päivitetty 11.10.2007. Luettu 15.10.2007.

Stakes – Oppaita 56: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Stakes 2007: Varttua – Varhaiskasvatuksen tilastoja. Verkkodokumentti. <<http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/tilastoja/tilastoja.htm>>. Päivitetty 29.3.2007. Luettu 4.9.2007.

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2003: Vanhemmuuden roolikartta. Verkkodokumentti. <<http://www.vslk.fi/index.php?main=roolikartat>>. Luettu 15.8.2007.

Vilka, Hanna 2007: Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÅND FÖR
UNDERSÖKNING

1 (6)

Hakemuksen saapumispäivämäärä Datum då ansökan mottagits

1 TUTKIMUS- LUVAN HAKIJA TAI TUTKIMUS- RYHMÄN VASTUU- HENKILO	Sukunimi Stäktnamn Vuorikivi	Etunimi Förnamn Heli			
	Osoite Adress Sturenkatu Helsinki				
SÖKANDE AV TILLSTÅNDET, ELLER ANSVARS- PERSON FÖR UNDERSÖK- NINGSS- GRUPPEN	Puhelin Telefon 040	Sähköpostiosoite E-postadress heli.vuorikivi@edu.stadia.fi			
	Oppi/tutkimuslaitos Läro-forskningsanstalt ☐ 1 Yliopisto - Universitet ☐ 2 Muu korkeakoulu - Annan högskola ☐ 3 Keskiasteen/ammattilinen koulu - Mellanstadiesyrkesutbildande skola ☒ 4 Ammattikorkeakoulu - Yrkeshögskola ☐ 5 Muu oppilaitos - Annan läroanstalt ☐ 6 Muu taustayhteisö kuin oppilaitos/koulu - Annan sammanslutning än läroanstalt eller skola Suoritetut tutkinnot Utifrån examina				
2 TUTKIMUK- SEN OHJAAJA UNDERSÖK- NINGENS LEDARE	Nimi Namn Marja Kannelsuo	Toimipaikka ja osoite Tjänsteställe och adress Helsingin Ammattikorkeakoulu, Tukholmankatu 10, 00290 HKI			
		Puhelin toimeen Telefon till tjänsten 0931080228			
	Oppi/ammatti Studiegrad/yrke LitM, Lehtori				
3 TUTKIMUS UNDERSÖKNING	Tutkimuksen kohdealue sosiaalitoimissa Objektet för undersökningen inom socialväsendet				
	1 Lasten päivähoito Barndagvården ☒ 11 päiväkotihoidon vård på daghem ☐ 12 perhepäivähoito familjedagvård ☐ 13 esiopetus förundervisning ☐ 14 kotihoidon tuki hemvårdsstöd ☐ 15 yksityisen hoidon tuki privat vårdstöd ☐ 16 leikkitoiminta lekverksamhet	2 Lapsiperheet Barnfamiljer ☐ 21 perhekeskus- toiminta verksamhet på familjecentral ☐ 22 perheneuvola- palvelut familjerådgiv- ningsservice ☐ 23 perheoikeudelliset asiat juridiska familjeärenden ☐ 24 sijalshuolto vård utom hemmet	3 Aikuiset Vuxna ☐ 31 sosiaalinen ja taloudellinen tuki socialt och ekonomiskt stöd ☐ 32 työvoiman palvelukeskus- toiminta verksamhet på central för arbetskrafts- service ☐ 33 sosiaalinen kuntoutus social rehabil- itering ☐ 34 vammaistyö arbete med handikappade ☐ 35 ruotsinkieliset sosiaalipalvelut socialservice på svenska	4 Vanhukset Äldringar ☐ 41 sosiaali- ja lähityö socialt arbete och närarbete ☐ 42 vanhainkoti- ja palveluasumi- nen boende på äldringhem och servicehus ☐ 43 päivätoiminta dagverksamhet ☐ 44 omaishoidon tuki stöd för närstå- endevård ☐ 45 palvelu- ja virkistyskeskus- toiminta verksamhet på service- eller rekreations- central för äldringar	5 Hallinto ja kehittämispalvelu Förvaltning och utvecklingservice ☐ päätöksenteko, suunnittelu, valmistelu, viestintä, tietohuolto, koulutus, neuvonta, hallinto- ja tukipalvelut, kehittämistoiminta beslutsfattande, planering, beredning, kommunikation, dataservice utbildning, rådgivning, förvaltnings- och stödfunktioner utvecklings- verksamhet
	6. Muu kohdealue mikä: Annat objekt ☐ 61 vad:				
	Tutkimuksen nimi ja aihe (lyhyt kuvaus) Undersökningens namn och ämne (kort beskrivning) Vanhemmuuden osa-alueiden tukeminen päiväkotiki Kotikallion toiminnassa. Haastattelemme päiväkotiki Kotikallion lasten vanhempia kyselylomakkeen liittyen päiväkodin ja kodin väliseen kasvatuskumppanuuteen ja vanhemmuuden roolien tukemiseen päiväkodin toiminnassa. Tutkimuksen haastattelut pohjautuvat Vanhemmuuden roolikarttaan, jonka avulla myös analysoimme tutkimusaineistoa.				
	☐ Liitteenä tutkimussuunnitelma Undersökningsplanen bifogas				

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÄND FÖR
UNDERSÖKNING

2 (6)

Tutkimussuunnitelman hyväksymispäivämäärä oppi-/tutkimuslaitoksessa Datum då undersökningsplanen godkännts på läro-/forsknings-
anstalten

Tutkimuksen taso/laatu Avhandlingens nivå/kvalitet	
☐ 1 Väitöskirja Doktorsavhandling	☐ 2 Lisensiaattitutkimus Licentiatavhandling
☐ 3 Pro gradu	☐ 4 Ammatillinen opinnäyte Lärdomsprov för yrkesexamen
☒ 5 Muu opinnäyte Annat lärdomsprov	☐ 6 Muu, mikä Annat, vilket
Pääasiallinen tutkimustapa/-menetelmä (rastita yksi vaihtoehto) Huvudsaklig undersökningsmetod (kryssa för ett alternativ)	
☒ 1 Kysely Enkät	☐ 2 Haastattelut Interviewer
☐ 3 Asiakirja-/tilastoanalyysi Dokument-/statistikanalys	☐ 4 Koeasetelma Provinstillation
☐ 5 Havainnointi Observationer	☐ 6 Muu, mikä Annat, vilket
Aineiston suunniteltu keruu-aika Tidsperiod för insamling av undersökningsmaterialet	Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika Uppskattad tidpunkt då undersökningen antas bli färdig
Alkaa Börjar 1.3.2007	Päättyy Upphör 1.4.2007
Päivämäärä Datum 31.12.2007	
Arvio sosiaalivirastolle aiheutuvista ylimääräisistä kustannuksista (Aineiston hankkiminen, tietojen poiminta asiakastietorekisteristä tms. Bedömning om de extra kostnader som åsamkas socialverket (Anskaffning av undersökningsmaterialet, plockning av data från klientdatabasregistret, o. dyl.)	
4 TUTKIMUS- SUUNNITELMAN JULKISUUS UNDER- SÖKNINGS- PLANENS OFFENTLIGHET	☒ Annan sosiaalivirastolle luvan antaa tutkimussuunnitelmaani koskevia tietoja ulkopuolisille Ger socialverket tillstånd att lämna ut uppgifter om min undersökningsplan till utomstående
	☐ Tutkimussuunnitelmastani ei saa antaa tietoja ulkopuolisille Uppgifter om min undersökningsplan får inte lämnas ut till utomstående
5 ASIAKIRJA- TIEDOT, JOIHIN TÄSSÄ HAKEMUK- SESSA HAETAAN LUPAA DOKUMENT- UPPGIFTER FÖR VILKA TILLSTÄND ANSÖKES	Tarvittavat sosiaalihuollon salassapidettävät asiakirjatiedot, mitä tietoja ja mistä Önskade sekretessbelagda uppgifter ur socialvårdsandets dokument, vilka uppgifter och varifrån
6 KÄYTTÖ- OIKEUDET NYTTJANDE- RÄTT	Onko haettu tai haetaan tutkimusta varten käyttöoikeutta socialiviraston tietojärjestelmään? Har sökanden ansökt om tillstånd att få rätt att utnyttja socialverkets datasystem för sin undersökning?
	Mihin järjestelmään ja mille ajalle? Till vilket system och för vilken tidsperiod?
	☒ 1 Ei Nej ☐ 2 Kyllä Ja
7 MUUT TUTKIMUK- SESSA KÄYTET- TÄVÄT TIEDOT ÖVRIGA UPPGIFTER SOM ANVÄNDS I UNDERSÖK- NINGEN	Muut asiakirjatiedot, mikä, mistä ja millaisin luvin Övriga dokumentuppgifter, vilka, varifrån och med vilka tillstånd
	Muut tiedot (esim. tutkittavilta haastattelu/kyselyin saatavat tiedot, näytteet yms.; mallit yhteydenotto- ja informointikirjeistä ja suostumusasiakirjasta liitteeksi) Andra uppgifter (bilaga t.ex. uppgifter som erhållits genom intervjuer av de undersökta, prover, modeller av kontaktbrev och informationsbrev samt dokument om acceptering)
	Vanhempien nimettöminä annetut vastaukset kyselykaavakkeisiin

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÅND FÖR
UNDERSÖKNING

3 (6)

8

TUTKIMUSREKISTERIN
TIETOTYYPI
(liitteenä on syytä olla esim.
luonnos henkilötietolain
perusteella laadittavasta
rekisteriselosteesta)

a) Tutkimusrekisteriin kerättävät henkilön yksilöintitiedot eriteltyinä *Specificering över de individuella personuppgifter man har för avsikt att samla upp i ett undersökningsregister*

b) Muut tiedot ja tietotyypit *Övriga data och typer av data*

TYPER AV DATA I UNDER-
SÖKNINGSREGISTRET
(bifoga t.ex. ett utkast av den
registerbeskrivning som bör
göras enligt personuppgifts-
lagen)

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÅND FÖR
UNDERSÖKNING

4 (6)

<p>9 TUTKIMUS- AINEISTON SUOJAUS LUVATONTA KÄSITTELYÄ VASTAAN</p> <p>SKYDD AV UNDERSÖK- NINGSMATERIAL MOT OLOVLIG BEHANDLING</p>	<p>Suojaustapa <i>Skyddsförfarande</i></p> <p>Atk:lla käsiteltävä aineisto; suojaustapa <i>Datamaterial som skall behandlas med adb; skyddsförfarande</i></p> <p>☒ 1 käyttöjätunnuks användarkod ☒ 2 salasana lösenord ☐ 3 käytön rekisteröinti registrering av nyttjandet ☐ 4 kulun valvonta passerkontroll ☐ 5 muu övrig</p> <p>Kuvatkaa muu suojaustapa tarkemmin eri käsittelyvaiheiden osalta <i>Beskriv det övriga skyddsförfarandet i detalj i olika skeden av behandlingen</i></p> <p>Kyselyt kerätään nimettöminä, joten emme käsittele missään vaiheessa tutkittavien tunnistustietoja</p> <p>☐ 1 Tunnistiedot poistetaan analysointivaiheessa <i>Identifieringsuppgifterna stryks i analyserings-skedet</i> ☐ 2 Aineisto analysoidaan tunnistetiedoin seuraavin perustein: <i>Materialet analyseras med identifieringsuppgifterna inkluderade, på följande grunder:</i></p> <p>Peruste tunnistetietojen säilyttämiselle <i>Grunder för att identifieringsuppgifter förvaras</i></p> <p>Kuka vastaa rekisterinpidosta ja sen laillisuudesta (henkilön nimi) <i>Vem ansvarar för registerföring och dess laglighet (personens namn)</i></p>
<p>10 TUTKIMUS- AINEISTON HÄVITTÄ- MINEN/ ARKISTOINTI</p> <p>FÖRSTÖ- RING/ ARKIVERING AV UNDERSÖK- NINGSMATERIAL</p>	<p>Tutkimusrekisterin hävittäminen <i>Förstöring av undersökningsregister</i></p> <p>1 ☒ Tutkimusrekisteri hävitetään, kun henkilötiedot eivät ole enää tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten aslanmukaisuuden varmistamiseksi.</p> <p><i>Undersökningsregistret förstörs, då personuppgifterna inte längre behövs för utförande av undersökningen eller för trygghet av resultatens vederhäftighet.</i></p> <p>2 ☒ Kaikki tunnistetiedot hävitetään <i>Samtliga identifieringsuppgifter förstörs</i></p> <p>Hävittämistapa ja ajankohta (kuukausi ja vuosi) <i>Förstölingsmetod och tidpunkt (månad och år)</i></p> <p>Polttamalla joulukuussa 2007</p> <p>Tutkimusrekisterin arkistointi <i>Arkivering av undersökningsregister</i></p> <p>1 ☐ Ilman tunnistetietoja <i>Utan identifieringsuppgifter</i></p> <p>2 ☐ Tunnistetiedoin arkistolaissa tarkoitettujen viranomaisen aineistona arkistolain säännösten nojalla arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.</p> <p><i>Arkiveras enligt arkiveringsplanen inklusive identifieringsuppgifter med stöd av arkivlagens föreskrifter.</i></p> <p>Mihin arkistoidaan <i>Arkiveringsplats</i></p> <p>3 ☐ Tunnistetiedoin Kansallisarkiston luvalla. <i>Inklusive identifieringsuppgifter med Nationalarkivets tillstånd.</i></p> <p>Mihin arkistoidaan <i>Arkiveringsplats</i></p>

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÅND FÖR
UNDERSÖKNING

5 (6)

<p>11 SITOU- MUKSET JA ALLEKIRJOI- TUKSET</p> <p>(Sitoumuksen allekirjoittavat kaikki ne henkilöt, jotka tutkimusta tehtäessä käsittelevät salassa pidettäviä tietoja)</p> <p>FÖRBINDEL- SER OCH UNDER- TECKNINGAR</p> <p>(Förbindelsen bör under- tecknas av alla dem som under förloppet av undersök- ningen hanterar sekretess- belagda uppgifter)</p>	<p>Sitoudun siihen, etten käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus enkä luovuta saamiani henkilötietoja sivulliselle.</p> <p>Luovutan valmiista tutkimusraportista yhden kappaleen korvauksetta sosiaali- ja terveydenhuollon tietopalveluyksikköön, osoite: PL 7010, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.</p>	<p>Förbinder mig till att inte använda de uppgifter jag erhållit till förfång eller i nedsättande syfte för klienten eller hans/hennes närmaste eller i avsikt att tillfoga skada för förmåner för vilkas skydd man stiftat om sekretessplikt. Överläter inte heller personuppgifter jag erhållit till utomstående.</p> <p>Överläter ett exemplar av den färdiga rapporten utan ersättning till Social- och hälsovårdens enhet för informationstjänst, till adressen PB 7010, 00099 HELSINGFORS STAD</p>	
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p> <p>30.1.2007</p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvitys Underskrift och namnförtydligande</p> <p>Heli Vuorikivi HELI VUORIKIVI</p>	<p>Henkilötunnus Personbeteckning</p> <p>230130</p>
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p> <p>30.1.2007</p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvitys Underskrift och namnförtydligande</p> <p>Siri Wallenius SIRI WALLENIUS</p>	<p>Henkilötunnus Personbeteckning</p> <p>161083</p>
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p> <p>30.1.2007</p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvitys Underskrift och namnförtydligande</p> <p>Minna Tuominen MINNA TUOMINEN</p>	<p>Henkilötunnus Personbeteckning</p> <p>230380</p>
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvitys Underskrift och namnförtydligande</p>	<p>Henkilötunnus Personbeteckning</p>
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvitys Underskrift och namnförtydligande</p>	<p>Henkilötunnus Personbeteckning</p>
<p>Osoite johon päätös lähetetään Adress till vilken beslutet skall sändas Heli Vuorikivi, Sturenkatu</p>			
<p>12 LAUSUNTO TUTKIMUK- SESTA JA HAKEMUKSEN TEKNINEN TARKISTA- MINEN</p> <p>UTLÅTANDE OM UNDER- SÖKNINGEN OCH TEKNISK GRANSKNING AV ANSÖK- NINGEN</p>	<p>Lausunto Utlåtande</p>		
	<p>Tutkimuslupahakemus on oikein laadittu, teknisesti tarkastettu ja hyväksytty. Ansökan om tillstånd för undersökning är riktigt uppgjord, tekniskt granskad och godkänd.</p>		
	<p>Paikka ja päivämäärä Plats och datum</p> <p>15.1.2007</p>	<p>Allekirjoitus ja nimenselvitys Underskrift och namnförtydligande</p> <p>Syväkoski</p>	<p>Puhelin Telefon</p> <p>8042546</p>

Helsingin kaupunki
Sosiaalivirasto

Helsingfors stad
Socialverket

TUTKIMUSLUPA-
HAKEMUS

ANSÖKAN OM
TILLSTÄND FÖR
UNDERSÖKNING

6 (6)

13 PÄÄTÖS BESLUT	☐ 1 Tutkimuslupa myönnetään seuraavin ehdoin: Tillståndet för undersökning beviljas på följande villkor: ☐ 2 Lupa tietojen saantiin salassa pidettävistä asiakirjoista ja henkilöregistreistä myönnetään sosiaaliviraston tutkimuksen yhteyshenkilön kanssa erikseen sovitussa laajuudessa. Käyttöoikeudet yksilöidään erikseen lomakkeella "Käyttöoikeus ja vaihtolositoumus", jonka saa internetin verkko-osoitteesta www.hel.fi/lomake/sosv/301/301-995.pdf		
14 YHTEYS- HENKILÖ(T) SOSIAALI- VIRASTOSSA	Nimi Namn <i>Sepo Saaras</i>	Virka-asema <i>KEMO</i>	Tjänsteställning <i>30092546</i>
KONTAKT- PERSONER PÅ SOCIAL- VERKET	Nimi Namn <i>Liina Tuominen</i>	Virka-asema <i></i>	Tjänsteställning <i></i>
15 PÄÄTÖKSEN- TEKIJÄ BESLUTS- FATTARE	Päätöspäivämäärä Beslutsdatum <i>16.2.2007</i>	Päätöksentekijän allekirjoitus, sen selvitys ja virka-asema Beslutsfattarens underskrift, namnförtydligande och tjänsteställning <i>Sepo Saaras</i> päivähoidon johtaja Satu Järvenkallas	
16 PÄÄTÖKSEN JAKELU DISTRIBUTION AV BESLUTET	☒ Hakijalle Till sökanden ☐ Yhteyshenkilölle Till kontaktpersonen ☐ Kehittämispalveluun Till utvecklingstjänsten ☐ Muualle, mihin/kenelle Till övriga, vem		
17 LIITTEET BILAGOR			

Helsinki 16.4.2007

Hyvät Vanhemmat,

olemme sosiaalialan opiskelijoita Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadiasta ja teemme opinnäytetyönä tutkimusta yhteistyössä päiväkotiki Kotikallion kanssa. Tarkoituksenamme on selvittää Teidän ajatuksianne päiväkodin toiminnasta. Päiväkodin johtaja Marja-Liisa Laukkanen kokee opinnäytetyömme aiheen tärkeäksi päiväkodin toiminnan kehittämisen kannalta.

Opinnäytetyö tullaan suorittamaan ainoastaan päiväkotiki Kotikalliossa, jonne sosiaalivirasto myönsi meille tutkimusluvan ajalle 1.3.-31.12.2007. Tutkimusmenetelmämme on kyselylomake, jonka jaamme jokaisen lapsen vanhemmalle. Jos Teillä on päiväkotiki Kotikalliossa useampi kuin yksi lapsi, toivomme Teidän vastaavan kyselyyn jokaisen lapsenne kohdalta erikseen.

Kyselylomakkeen kysymykset on muotoiltu Vanhemmuuden roolikartan pohjalta, joka myös toimii opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä. Kyselylomake muodostuu viidestä osiosta, joihin kaikkiin toivomme Teidän vastaavan. Vastaukset ovat Teidän näkemyksiänne siitä, miten asiat päiväkodissa toimivat.

Kyselylomake täytetään nimettömänä ja tietoja käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Toivomme Teidän palauttavan täytetyn kyselylomakkeen suljetussa kirjekuoressa torstaihin 19.4. mennessä lapsenne päiväkotiryhmään.

Opinnäytetyömme tulosten ja päiväkodin toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että saamme kuulla juuri Teidän mielipiteenne.

Kiitos ajastanne!

Keväisin terveisin,

Minna Tuominen

Heli Vuorikivi

Siiri Wallenius

Vastaaja: äiti isä muu, mikä _____?
ikä _____

Lapsi: tyttö poika
ikä _____

Kuinka kauan lapsi on ollut päivähoidossa yleensä?

alle puoli vuotta 0,5-2 vuotta yli 2 vuotta

Kuinka kauan päiväkotikiitos Kotikalliossa? _____

Onko sisaruksia samassa päiväkodissa? kyllä ei

Seuraavilla sivuilla esitettyihin väittämiin vastausvaihtoehtoina on numerot 1-5.
Asteikossa numerot merkitsevät:

- 1 täysin eri mieltä
- 2 jokseenkin eri mieltä
- 3 ei samaa eikä eri mieltä
- 4 jokseenkin samaa mieltä
- 5 täysin samaa mieltä

Kysymysten jälkeen on varattu tilaa kommentoida vastauksiasi, jos katsot sen tarpeelliseksi.

ELÄMÄN OPETTAJA	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Lapselleni opetetaan päiväkodissa tärkeitä arkielämän taitoja (esim. pöytätavat).	5	4	3	2	1
2. Lapselleni opetaan päiväkodissa tärkeitä arvoja (mikä on oikein, mikä väärin?).	5	4	3	2	1
3. Päiväkodissa lapselleni opetetaan toisten huomioon ottamista (esim. oman vuoron odottamista).	5	4	3	2	1
4. Päiväkodissa vaalitaan meidän perheelle tärkeitä perinteitä (esim. vietetään juhlapäiviä).	5	4	3	2	1
5. Lapseni saa päiväkodissa hyvän aikuisen mallin (esim. työntekijöiden käyttäytyminen on johdonmukaista).	5	4	3	2	1

IHMISSUHDEOSAAJA	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
6. Lapselleni opetetaan päiväkodissa vuorovaikutustaitoja (esim. kuunteleminen, keskusteleminen).	5	4	3	2	1
7. Lapseni saa päiväkodissa riittävästi positiivista palautetta (esim. kiitosta hyvästä käytöksestä).	5	4	3	2	1
8. Lastani rohkaistaan käsittelemään sekä myönteisiä että kielteisiä tunteita (esim. kertoamaan, jos on paha mieli).	5	4	3	2	1
9. Päiväkodissa tuetaan lapseni sosiaalisten kontaktien kehittymistä (esim. ystävyssuhteiden luomista).	5	4	3	2	1
10. Päiväkodissa tuetaan lapseni itsenäisten taitojen harjoittelua (esim. itsenäinen pukeminen ja syöminen).	5	4	3	2	1

RAJOJEN ASETTAJA	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
11. Lapseni tuntee päiväkodissa olonsa turvalliseksi (esim. häntä ei jätetä yksin ja hän voi luottaa aikuisen tukeen).	5	4	3	2	1
12. Sääntöjen ja sopimusten rikkomisesta päiväkodissa seuraa asianmukainen rangaistus (esim. lyömisestä joutuu ”jäähypenkille”).	5	4	3	2	1
13. Päiväkodissa asetaan rajoja johdonmukaisesti (esim. pidetään sovituista asioista kiinni).	5	4	3	2	1
14. Päiväkodissa noudatetaan selkeää päivärtyimiä (esim. ruokailun, ulkoilun ja päiväunen suhteen).	5	4	3	2	1
15. Päiväkodissa taataan lapsen fyysinen koskemattomuus (esim. tappeluihin puututaan).	5	4	3	2	1
<hr/>					
<hr/>					
<hr/>					
HUOLTAJA	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
16. Päiväkodissa on tarjolla lapselleni hänen ikätasoaan vastaavia virikkeitä sopivasti (esim. leluja ja kirjoja on saatavilla).	5	4	3	2	1
17. Lapseni saa päiväkodissa monipuolista ja terveellistä ravintoa (esim. herkkujen syöntiä rajoitetaan).	5	4	3	2	1
18. Lapselleni taataan päiväkodissa riittävästi lepoa rauhallisessa ympäristössä (esim. meteli ei häiritse lapseni nukkumista).	5	4	3	2	1
19. Lapselleni opetetaan perushygieniasta huolehtimista (esim. käsienpesu ja wc-käyttäytyminen).	5	4	3	2	1
<hr/>					
<hr/>					
<hr/>					

